WILLIAM MARK
VAJAT ERP
DOK HOLIDEJ
Čovek iz Ketl Krika
BROJ 81
CENA 2 DIN
VIKEND
ROMAN

FRED VELIS JE NESTAO

Sedmi broj nove serije
„VIKEND ROMANA"
uzbudljive
avanture čuvenog
detektiva

LARI KENTA

cena pojedine sveske 2 dinara

ČETRNAESTI BROJ

STRIPOTEKE „PANORAMA"

ČETVRTKOM U PRODAJI

PANORAMA

ČOVEK IZ KETL KRIKA

Naslov originala:

WILLIAM MARK

DER MANN VOM CATTLE CREEK

Copyright 1970. by Martin Kelter Verlag, Hamburg

Čovek iz Ketl Krika

Tamnički vratar, nesimpatični dugajlija, gurao je pred sobom Hajensa isto onako grubo, kao što je to činio i pre pet godina.

— Ovamo — obrecne se na zatvorenika, koščatog snažnog momka. — Tako, stani.

Izvukavši ogroman svežanj ključeva, dugo je nepotrebno zveckao s njima i mahao upravo onako kako je to radio kroz dugih pet godina, da bi konačno gurnuo ključ u dobro podmazanu bravu ulazne kapije i okrenuo se prema kažnjeniku.

— Tako! — Podigao je čupave obrve i odmerio čoveka s visine, kao da je sve to, što sada treba da se desi, isključivo njegovo delo.

— Sada ću da te pustim ili...

Nije to zvučalo kao pitanje, pre kao opomena.

Hajens upre svoj tvrdi pogled u kapiju. Bilo mu je dosta. Pet godina je proveo u tom prokletom kamenolomu. No činilo mu se kao da je to trajalo stolećima. Pet godina je morao da trpi svaki izazov brkatog Forstera i njegovih ortaka, njihova zlostavljanja i ponižavanja.

Sada mu je bilo dosta!

— Otvori — rekao je skoro pretećim glasom.

Forster mrzovoljno skupi obrve.

— Šta ti pada napamet, broju sedamsto trinaest?

Hajensova teška šaka, nalik na malj, sune napred i zgrabi čuvara za revere sive uniforme.

— Rekao sam, da otvoriš, Forsteru!

Čuvar na to promuklo i glasno krikne.

— Šta ti pada na pamet, broju sedamstotina trinaest! Još uvek si kažnjenik. Još si uvek samo broj sedamstotina trinaest! Bedna skitnica, koja ovde pod našim nadzorom izdržava kaznu za svoja nedela! Jasno?

Hajens se svojim ogromnim licem unese u lice brkajlije.

— Forsteru, tvoje vreme je prošlo!

— Još ne, još si pod mojom komandom! Još uvek si samo šaka jada! Da li ti je to jasno? Kada se ova vrata budu zatvorila za tobom, tek onda ćeš biti slobodan. Ne pre. A za sada si još ovde. Dakle, pod mojom vlašću! A ako izgovoriš još samo jednu reč, zlikovče, tada...

Hajens spusti ruku i obuzdavajući bes reče:

— Forsteru, podne je prošlo pre jedan minut. Ja sam već od tada slobodan čovek. A to što još stojim iza ovih vrata mogu samo da zahvalim tvojoj prokletoj pakosti! Otvori!

Ključar pocrvene od besa.

Onda mu se učini da je pronašao žaoku, ako zatvoreniku posprdno odgovori:

— U stvari, baš bi mogao i odmah ostati ovde, broju 713. Jer ćeš se tako i tako vratiti. Takav ološ, kao ti, uvek ostaje samo ološ. Vratićeš se ti. Samo šteta što se čovek onda opet mora navikavati na novi broj.

On otvori vrata.

— Napolje — izdere se, potkrepivši naredbu trzajem glave.

Sem Hajens prođe pored tamničara i izađe napolje u slobodu.

Na prašnjavoj Overland-cesti ne beše ni žive duše. Zatvor Kemp Džordž Lejkvud bio je udaljen od Denvera oko jednu i po milju.

Hajens zakorači tri koraka napred, tada kao oduzet stade i pocepani šešir gurne na potiljak.

Onda se okrene i mahne ključaru s takvim izrazom lica kao da je nešto naročito opazio na zidu.

Forster, koji je besno gledao za njim, upadne u klopku i brzo dođe na cestu.

Tek što je napustio kapiju, Hajensov lukav izraz lica se promeni u hladnu grimasu.

Snažnim aperkatom munjevito dočeka čuvara.

Forster, teško pogođen udarcem pesnice snažnog kažnjenika, nekoliko se puta obrne oko sebe, zatetura se prema zatvorskom zidu, koji je bio sagrađen od teških kamenih blokova i glavom udari u zid.

Stenjući, spusti se na kolena.

Semjuel Hajens ga likujući pogleda. Sevao je očima.

— To ti je za tvoje neslane šale što si ih zbijao sa mnom za ovih pet godina. A sada ti želim dobru zabavu i sačuvaj me u dobrom sećanju.

Tada se okrete i ode.

●

Nije stigao daleko.

Neposredno pred gradom stigne ga konjička patrola.

— Pođi s nama, broju 713!

Hajens produži.

Od table ga je delilo samo još desetak koraka.

DENVER!

A kad jednom stupi na područje grada, onda će za njega biti nadležan samo šerif i ljudi iz parole su obavezni da se obrate na šerifa.

Zato otpušteni kažnjenik polete napred.

No, prozrevši njegovu nameru, jahači pokušaše da ga spreče.

Jedan za njim baci laso.

Konopac obuhvati Hajensa preko grudi i obori ga.

Čovek je, naime, smesta zaustavio svog konja.

Oborenog čoveka povukoše malo nazad.

Drugi jahač siđe s konja i navali na Hajensa, koji je ležao na zemlji kao mrtav.

Stražar ga oslobodi lasa da bi mu svezao ruke na leđima.

Ponovo uhvaćeni kažnjenik na to strašnim bekhendom obori čoveka iz patrole.

Ovaj samo poklekne.

Dok je taj padao, Hajens mu istrže revolver iz futrole i smesta ga uperi na drugog jahača.

— Ni makac, momče. Preći ću sada na gradsko područje i baciću ti revolver natrag.

Čovek ga je posmatrao pogledom punim mržnje.

Hajens natraške krene prema tabli, na kojoj je pisao Denver, ali se iznenada spotakne i padne.

To je stražar na konju jedva dočekao.

On trgne svoj kolt iz futrole i dva puta opali na Hajensa.

To nije smeo da učini.

Semjuel Hajens odmah odgovori vatrom. Kugla obori jahača patrole iz Kemp Lejkvuda.

Hajens mu se ponovno približi sa uperenim pištoljem.

Onaj drugi je u međuvremenu opet došao k sebi; unezverenim pogledom buljio je u nacereno Hajensovo lice.

— Čoveče, šta si učinio!

Hajens munjevito okrene glavu k njemu.

Podigne desnu ruku. Iz rukava mu je kapala krv.

— A šta bi ti, Rič! Pucao je na mene, jer sam hteo da se dokopam teritorije Denvera. Nije smeo da puca na mene. Ja sam slobodan. Imam dokumenta u džepu.

— Ti' si napao Forstera!

— To nema veze! Zviznuo sam ga po njegovoj idiotskoj lobanji, jer mi je osporio dva minuta slobode. To vama iz patrole ne daje pravo da pucate na mene.

— Hajense, ti si ubica!

— Nisam. Branio sam svoj život. A sada idem po denverskog šerifa.

— Možeš pokušati. Ni on ti neće pomoći. Ubio si stražara Džesa Kolhauna. Ti si ubica, prokleti ubica! A šta ti misliš, šta li će reći šerif, kada mu kažeš: ja sam tamo, pred gradom, ubio jednog stražara iz Kempa.

Ispred grada?

Hajens se zabulji u mrtvaca.

Da, ležao je ispred grada, šest koraka ispred denverske table.

Mogao bi ga dovući do table. Ali tu je bio onaj drugi čovek: Ričard Kalagan, svedok događaja.

Njegov protivnik, neprijatelj. Čovek koji će uvek svedočiti protiv njega, otpuštenog kažnjenika.

A šta će onda biti?

Doći će do vrlo kratkog suđenja, na kome će njega, kažnjenika broj 713, osuditi na smrt.

Potpuno jasna situacija, protiv koje ne bi niko imao šta da prigovori.

Hajens se polako vrati nazad.

On se okrene i utvrdi da u blizini još uvek nema nikoga. No svakog trenutka je mogao iz grada da se pojavi neki jahač, koji će sasvim sigurno pre biti na strani stražara iz Kempa, nego na strani bivšeg robijaša. Tu se nije moglo ništa izmeniti.

Hajens je još držao kolt u rukama.

Oči su mu opasno blistale.

Korak po korak približavao se Kaliganu, koji je još uvek pokorno klečao na zemlji.

Pobelio je kao kreč, a oči kao da su htele da mu iskoče iz duplje.

— Hajens — zastenja. — Nemoj... šta to nameravaš! Njega si ubio u nužnoj odbrani. Ali ako mene ustreliš, onda će to biti ubistvo.

Hajens zastane.

— Nužna odbrana? — reče teško dišući. — Ko to zna? Ko će mi to poverovati!

— Pa ja mogu posvedočiti.

— Ti? — Preko kažnjenikovih usana preleti prezrivi gorak osmeh.

— Ti ćeš me, Kalagane, odvesti pravo u pakao! A da to sprečim, ja ću sada tebe tamo poslati. To je onda kao neki obračun. Mali znak pažnje za sve ono što ste mi vi goniči roblja i psi učinili tokom ovih pet godina.

Još se više približio čoveku, što je klečao na zemlji i zurio u cev svog rođenog kolta.

Najluđe misli mu proleteše kroz glavu.

Ko bi ikada pomislio da će poginuti od metka iz svog revolvera!

A ubiće me.

Naprosto zato jer mu ništa drugo ne preostaje.

A onda će biti sve gotovo. Gotovo zauvek. Sručiće mi komad olova u lobanju a ja ću pasti i ostati da ležim u crvenoj prašini na cesti, isto kao i Kolhaun!

Kolhaun je mrtav.

— Možda odmah i neću biti mrtav, nego ću oduzetih udova ležati u prašini, u samrtnom ropcu a ubica će se popeti na mog konja i odjahati.

— Hajense! — zaurla očajnički i molećivo podiže ruke prema njemu. — Hajense, smiluj se! Ako ne meni, a onda mojoj ženi. Smiluj se na petoro moje nejačadi! Smiluj se! Ko će onda da ih izdržava?

Hajens je došao skoro sasvim do njega. Donja mu je vilica podrhtavala.

— Zaveži, kukavico!

— Hajens! Milost! Milost! Radi moje dece milost!

Hajens je buljio u njega ukočenim pogledom.

Ovaj čovek bi ga izdao. Slomio bi mu vrat. On je bio važan svedok. A on kao otpušteni kažnjenik, nije imao baš nikakvih izgleda protiv jednog zatvorskog stražara.

— Ne ide, Kalagane — izusti kruto.

— Deca, Sejme! Petoro nevine dece!

Sejm! Da li je on to zaista rekao Sejme?

Da li je to on molio njega, prezrenog kažnjenika, kao čoveka? Sejm Hajens spusti ruku s revolverom.

— U redu. Onda ga spakuj na njegovo kljuse i uzjaši s njim ja ću na tvoga konja.

— Da, da!

Nesiguran, na drhtavim nogama, Kalagan otrči do mrtvaca, natovari ga na konja, ne usudivši se da se okrene.

Još uvek ga nije napustio smrtni strah, još uvek je morao da računa s metkom.

No, Semjuel Hajens je uzjahao Kaldvelovog konja.

— Napred! — zapovedi.

— Kuda, Sejme?

— Naravno, na sever.

Rič Kalagan je bio tako utučen, da je bio spreman da iz ovih stopa odjaši s Hajensom do šerifa u Denveru i ovome sve ispriča kako se stvar dogodila.

Jer stražar patrole iz Kempa Džesi Kolhaun nije imao pravo da puca na oslobođenog kažnjenika.

A nisu ni imali nalog od upravnika zatvora da Hajensa dovedu natrag.

Oni su slučajno izašli i čuli Forsterovu dreku, a zatim krenuli za Hajensom. Ovaj se branio. To beše sve.

A Džesi Kolhaun bi ga ubio bez i jednog trunka samilosti!

Kalagan je to dobro znao.

Za mrtvim Hajensom ni pas ne bi zalajao!

Pa, Ričard Kalagan je u tom trenutku bio spreman da s Hajensom odjaši do šerifa u Denveru.

Ali je istovremeno bio načisto s tim da Hajens nije smeo da rizikuje. Na to ne bi ama baš niko pristao.

Oni odjahaše prema severu.

●

Već se u daljini blistalo glatko ogledalo jezera Stenli, kada iz pravca severozapada ugledaše kako im se približava jedan jahač.

U toku jahanja Kalagan je već znatno promenio svoje namere.

Ima skoro jedan sat da razmišlja o tome kako bi umakao onom Hajensu.

Šta će biti sada?

U susret im je dolazio jedan jahač i uputio se pravo prema njima.

— Pucaj — rekao je.

Šta će Hajens sada da uradi?

Kalagan se usudi da pogleda u stranu.

Lice njegovog saputnika bilo je oštro, kao da je isklesano iz granita.

— Hajde, prebaci uzde. Odjahaćemo sa ceste pravo tamo prema jezeru.

— Nije li to malo upadljivo?

— Kušuj i radi ono što sam ti rekao.

Oni napuste Overlend-cestu i krenu prema jezeru.

Hajens je pomno držao na oku jahača.

Čovek je odjahao dalje. Na onu se dvojicu nije ni obazirao.

Hajens ga je skoro izgubio iz vida. Ali sada potera konja sa najvećom žurbom. Napred, prema obali!

Tamo sjahaše.

— Šta nameravaš? — ispitivao ga je Kalagan, u kome se iznenada opet probudio strah.

— Ne pitaj. Uzmi lopatu i iskopaj raku.

— Raku?

— Hajde požuri.

Kalagan uzme malu lopatu i gonjen paklenim mislima počne kopati grob.

Kada je bio na dubini od jednog jarda, zastane obliven znojem.

Polako je digao pogled.

Gore, nad rubom rake, video je prljave pocepane Hajensove čizme.

— Dublje!

Dublje? Kalaganu skoro stade srce. Grob je znači trebao da bude dublji.

Treba li u njega da stanu dvojica? Kolhaun i on?

Ričard Kalagan naglo skoči iz rake.

— Šta to ima da znači? Čemu to?

— Kopaj dalje? — poviče Sejm.

Stražar iz Lejkvuda ostade da stoji, okrenuvši Hajensu leđa.

— Pucaj — rekao je.

— Kopaj dalje!

Rič iza sebe iznenada začu teške korake. Znači, neće da puca iz daljine. Hoće da bude siguran!

Hitac ispaljen iz blizine uvek je smrtonosan...

U to je Hajens već stigao pored njega i istrgao mu lopatu iz ruke.

— Kukavico! — reče i siđe sam u raku, pa poče da izbacuje zemlju.

Uskoro je grob bio dosta dubok.

Hajens u njega položi mrtvaca i poče da ga zakopava.

Kraj njega je sa stojičkim mirom stajao stražar. I po drugi put je bio spreman da umre!

— Zašto ti treba da je grob tako dubok? — reče stenjući, kada mu Hajens vrati očišćenu lopatu.

— Jer će inače zveri opet iščeprkati tvoga druga — odgovori mu kažnjenik mirno i vinu se u sedlo.

— A sada?

— Sada ćemo dalje.

— Kuda?

— Prema severozapadu.

— A šta nameravaš sa mnom?

— Ti ćeš Kalagane još komad puta jahati sa mnom.

— A zatim?

— To ćemo videti.

U glavi stražara ugnezdila se nova misao. Vodiće me još deo puta, a

onda će me ubiti i zakopati kao i Kolhauna.

Ali zašto bi Hajens to učinio?

Pa onda je odmah mogao sve ovde da završi najednom!

Ipak, strah od smrti se ugnezdio u njegovoj duši i nije ga napuštao ceo dan, sve do večeri kad su se dohvatili severozapadnog dela Džilpin Kauntisa.

Zaustavili su se usred ovećeg žbunja i rasedlali konje.

Onda bez reči sedoše na sedla, jedan prema drugome.

Konačno, kad je već davno pao mrak, Kalagan se usudio da zapita:

— Šta nameravaš, Sejme?

Rekao je to tiho tresući se od hladnoće.

Hajens je neko vreme ćutao, pa zatim odgovori:

— Ne znam.

— Hoćeš li me ubiti?

Hajens se gorko nasmeja.

— Da sam to hteo, Kalagane, ležao bi već sada u grobu sa Kolhaunom na vlažnim obalama jezera Stenli.

Na tu pomisao stražar se strese.

— Hladno je. Što ne bi naložili vatru?

— Ne.

— Pa niko te ne goni. Borbu niko nije video a niti je ko do sada primetio naš nestanak. Prema tome, za tebe nema opasnosti.

— Jezik za zube — odvrati Hajens grubo.

Nakon nekog vremena Kalagan ustane, drhćući od hladnoće.

Onda začuje škljocanje revolverskog oroza.

— Pucaj već jednom — stenjao je stražar cvokoćući zubima. — Svejedno je, crkao od metka ili od zime.

— Sedi!

Kalagan se opet spusti.

— Sejme, pa to je ludost. Do jutra ćemo se obojica smrznuti. Oko ponoći će još više zahladniti.

— Ja nisam zimogrožljiv, a ti me nisi trebao slediti!

— Forster se derao da si ga napao — reče Kalagan.

— To je njegova stvar — odgovori Sejm.

Onda su ućutali i nisu progovorili ni reči do ponoći.

Kalagan se ukočio od zime. Studen je dolazila iz zemlje, puzala se preko sedla, izgledalo je kao da se šunjala kroz debelu kožu i uvlačila u telo.

Bilo mu je užasno: ostane li i dalje da leži, bio je izgubljen. Dakle, mogao je da se pokrene.

Ustajao je beskonačno polako.

Hajens ostade nepomično da leži.

Da li je tako čvrsto spavao?

U glavi stražara sinu ideja: ako ga sada napadnem.

Nije dugo razmišljao. Jurne napred i skoči na čoveka koji se polusedeći odmarao na svom sedlu, naslonjen na jedno deblo.

Obori ga i pođe za koltom. Uspeo je da ga zgrabi, izvuče i — u slepom besu opali tri-četiri hica na iznenađenog Sejma.

Ali prepad je usledio previše naglo. Nije još vladao svojim promrzlim udovima. Doduše, uspeo je da obori svog čuvara, ali nije mogao precizno da barata revolverom.

Sva četiri hica za dlaku promašiše glavu i vrat Hajensa i tupo udariše u deblo.

A tada se Hajens bacio prema napadaču i zgrabio ga za noge. Obori ga.

No Kalagan je još uvek u rukama imao revolver i pucao je i dalje.

Kao usijano gvožđe prodre kugla u Hajensovu levu nadlakticu.

Skoro poludeo od bola, kratko zamahne pesnicom koja snažno pogodi stražara u bradu.

Ričard Kalagan je bio oboren i savladan. On se saže i otkotrlja u stranu.

Hajens, pipajući po zemlji, potraži kolt. Nađe ga i zadihano ustade.

Ništa nije video — ali ipak, pred njim na zemlji spazi tamnu siluetu tela.

Tada uperi revolver. Učinio je to bez ikakva razmišljanja.

No pre nego što je povukao obarač on se uplaši.

Jedan konj se uznemirio.

Hajens je osluškivao u noć.

Onda se otetura do konja.

Možda se neka divlja životinja došunjala u njihovu blizinu, pa je pobegla, prestrašena pucnjevima. Hajens pritisnu nadlakticu koja je užasno bolela. Već u podne ga je Kolhaun ranio u levu ruku okrznuvši je metkom.

U to iza sebe začuje neki šum.

Kalagan je opet došao sebi.

Hajens okrene glavu i zastade pred njim.

— Ustani — izusti kreštavo.

Stražar se uspravi, dok mu je u glavi sve šumilo.

Nemo su oba čoveka stajala u tami jedan prema drugom.

Kalagan je ćutke gledao u lice protivnika, od koga u tami nije mogao skoro ništa da vidi, već samo neki bledi odblesak.

— Kalagane, ti si me napao i pucao na mene. Ja doduše nisam mrtav, ali sam ranjen i ne znam dokle ću stići dok me ne uhvati groznica. To mogu tebi da zahvalim. Upravo onom lopovu koga sam poštedeo. Ne mogu više da te vučem za sobom, jer se ispostavilo da si mi previše opasan.

Kalagan je znao da bi sada bilo besmisleno da ponovo moli za milost.

A ne bi mogao ni glasa da istisne iz grla, u kome kao da mu je zapela neka kost.

Sada će ga, dakle, ubiti jer... da, šta je on učinio? Pa i on je hteo da ubije Sejma Hajensa.

U slepom besu je na čoveka ispalio četiri hica.

Protiv takvog postupka je Hajens imao pravo da se zaštiti. A kako bi se drugačije i sigurnije mogao zaštititi, nego da ga ubije.

No šta bi on rekao kada bi mogao slutiti šta se sve motalo u glavi bivšeg robijaša.

— Petoro dece! — odjekivalo je

u Hajensovom mozgu. — Petoro nevine dece!

Video ih je još u kamenolomu, kada su dolazila da posete oca.

Petoro male dece. Najstarije je bilo sedam, najviše osam godina, jedna devojčica rumenih punačkih obraza i plavih očiju. Dobio je jednom od nje mali buket poljskog cveća, pa joj je iz zahvalnosti stisnuo ručicu. Teškom mukom je kažnjenik tada zadržao suze.

A nadzornik je izgrdio dete, a kažnjenika opalio preko leđa kandžijom od bivolje kože.

Ali on nije ni osetio bol. Sreća, koju mu je mala devojčica priuštila svojom kiticom cveća, svojim saosećajnim srcem, nadvladala je bol od udarca kandžijom.

Petoro male dečice!

U tom trenutku Hajens je samo na to mislio.

— Kalagane, osedlaj svog konja!

— Šta? — začuđeno izusti jahač.

— Rekao sam da osedlaš konja. A zatim ćemo zameniti odela...

Kalagan doduše nije razumeo šta to ima da znači, ali skine svoju tamnoplavu uniformu i umesto nje obuče prljavo sivo radno odelo bivšeg kažnjenika.

Zatim odjaše dalje prema severozapadu.

U praskozorje se pred njima pojaviše krovovi nekog grada.

Hajens ga obiđe. Daleko na zapadu ukazaše se obrisi visokih planina.

„Kuda me to vodi?" razmišljao je Kalagan.

Kada zađoše u neku dolinu, Hajens iznenada zaustavi konje.

— Sjahaćemo!

Kalagan je odsutno zurio u njega — boreći se opet sa smrtnim strahom.

— Sjaši, čoveče!

On klizne iz sedla.

Hajens mu priđe i reče:

— Ruke na leđa!

Sveže mu ruke i zapuši usta, povezavši ih još Kalaganovom maramom.

— Tako, a sada opet na konja!

To baš nije bilo tako jednostavno, no on ipak uspe.

Odjahali su dalje.

A onda se iznenada u daljini pojave neka kola.

Hajens im hladnokrvno pojaše u susret.

Na kočijaškom sedištu su sedela dva čoveka, jedan stariji i jedan mlađi. Začuđeno se zagledaše u oba jahača.

Hajens kratko podigne crni šešir, koji je oduzeo Kalaganu i reče:

— Kuda ćete, ljudi?

— Dole, u Denver!

— Eto zgodne prilike. Uzmite sa sobom ovoga bandita i predajte ga šerifu, i recite mu da ću onog drugog slediti sve dok i njega ne ulovim...

U Kalaganovim su očima sevale munje. No nije bilo pomoći: natova-

riše ga na kola, svezaše ga čvrsto između sanduka i nekih bala sa tkaninom, a onda se dvojica vozara oprostiše s tobožnjim stražarom, koji je sa sobom poveo oba konja, oslobodivši se na taj način svog zarobljenika, koji mu je već bio na teretu i u punom galopu odjuri prema severoistoku.

●

Jahači, koji su se približavali obalama Stenli-jezera, dolazili su iz Buldera.

Jedan od njih je bio visok čovek, preplanulog izražajnog lica, sa dubokim plavim očima i vrlo tamnom kosom. Nosio je crno kožno odelo, crvenu košulju i širok opasač od bivolje kože, na kojem je sa svake strane visio po jedan težak kolt.

Jahao je na plemenitom vrancu dugih vitkih nogu, koji je kao i šarac njegovog pratioca, takođe plemenita životinja, svojim držanjem odavao da je odgojen u indijanskoj ergeli.

Njegov pratilac je bio čovek iste starosti, možda oko trideset pet godina, visok, vrlo vitak, sa licem ne tako preplanulim, ali aristokratskog izgleda i takođe plavim očima kao hladna gorska jezera i nešto svetlijom kosom. Nosio je krznom postavljeni produženi kaput od najboljeg tamnosivog sukna, pantalone iste boje, i opasač, koji je kao i kod njegova druga bio izrađen od bivolje kože, o kojem su visila dva velika niklovana revolvera, sa drškama obloženim slonovačom.

Već od ranog jutra su bez reči jahali niz brda prema jezeru.

Bili su to poznati maršal iz Dodž Sitija Vajat Erp i njegov prijatelj Dok Holidej. Došli su iz Buldera, gde je Vajat posetio šerifa Everita, koji ga je još jesenas zamolio da, ako već prolazi Koloradom, svrati u Bulder.

Sada je čovek iz Misurija sa Dokom Holidejem sledio jednog bandita sve do Garfild Kauntija, pa je rešio da projaši kroz Bulder, iako mu je to bilo malo izvan puta.

Tako su oba neumorna jahača stigla do jezera Stenli, do istog malog jezera kraj Denvera, gde je otpušteni kažnjenik Semjuel Hajens na suprotnoj obali sahranio ubijenog stražara iz zatvora Džesi Kolhauna.

Oni se na kratko vreme zaustaviše, postaviše gvozdeni tronožac, sakupiše nešto drva i u malom bakarnom kazančetu donesoše dole sa jezera čiste gorske vode.

Uskoro je mali logor prijatno mirisao na kafu.

Dok Holidej je još sa obe ruke držao svoju šoljicu i na taj način upijao nešto od njene ugodne topline, kad se maršal iznenada digne i dohvati svoj jednocevni durbin, koji je imao u bisagama.

Ustao je i usmerio ga prema drugoj obali.

— Čudnovato — reče, kada ga opet skide s oka.

Džordžijanac se zagleda preko jezera, koje se blistalo na suncu.

— Šta ste videli? Nekakvu divljač?

— Ne. Vidim tamo preko svežu humku, koju je neko pokušao čvrsto da utaba.

Holidej popije svoju kafu i od Vajata uze dogled.

— Liči mi na grob — reče.

— Baš tako.

Kockar uzme bakarni kotlić, skine tronožac i potopi ga u jezero da ga ohladi i ujedno ispere.

— Dosta mi je grobova, maršale.

Uprkos tome, pošto su obišli zapadnu stranu jezera, stajali su pred malom humkom.

Vajat sjaha.

Holidej mu pruži lopaticu.

— Mislim, da biste hteli da vidite mrtvaca.

— Da, to hoću...

Ovaj je uskoro ležao pred njima, na ivici rake, u koju ga je pre dvadeset četiri sata spustio Hajens.

— Jedan zatvorski čuvar. Ustreljen je.

— Tačno. Pogodak u srce. Stručno obavljen posao, kao i ovaj s tim grobom.

Pola sata kasnije je mrtvi stražar Džesi Kolhaun opet ležao u vlažnom grobu na obali jezera Stenli.

Vajat Erp je odlomljenom granom očistio mokru i od crvene zemlje prljavu motiku i ponovno se vinuo u sedlo.

Dok Holidej, koji je na sebe preuzeo da zatrpa raku, zapali cigaretu, posmatrajući maršala.

Vajat Erp pogleda prema severozapadu, u pravcu u kome se gubio trag, koji se nazirao u niskoj travi.

Holidej ispusti dim kroz nos i reče žmirkajući očima:

— Dodž Siti je tačno istočno odavde.

Maršal je uporno gledao prema zapadu.

— Juče ujutro su u brda odjahali.

— Tačno.

— Ne mogu biti daleko. Brda usporavaju svakog jahača.

Holidej baci svoju tek zapaljenu cigaretu u vodu, prihvati uzde i projaši kraj maršala — sledeći jedva vidljivi trag dvojice ljudi, koji su tu projahali u rano jutro prethodnog dana.

Vajat Erp pojaši za njim, stigne ga i uhvati prijatelja za ruku.

— Dok!

Kockar se okrete. Pogled mu kratko bljesnu.

— Šta je maršale? Ako se požurimo, možemo ih već sutra stići.

Vajat Erp odmahnu glavom.

— Ne, Dok. Ne možemo da jašimo baš za svakim razbojnikom. Vraćamo se kući.

Holidej zaustavi svog šarca i podboči se na svoj tipičan način, pa pogleda maršalu u oči.

— Da li to zaista hoćete, maršale?

Čovek iz Misurija je češkao obraslu bradu.

— Ne radi se o tome, da li ja to hoću. U Dodžu će Bat Masterson već paziti na red i mir. A pored njega je

i Bil Tilgham. Osim njega Kid i drugi. Tokom zime im baš nisam potreban.

— Ali?...

— Nikakvo ali. Samo...

— Samo?

— Katkad bih hteo, Dok, da sam orao...

— Razumem. Onda bi se sada mogli vinuti pod oblake i bez po muke preleteti trideset do četrdeset milja uz brda.

Vajat se nasmeje, izvadi jednu od svojih velikih crnih cigara iz džepa, odgrize joj vrh i zapali je na malom plamičku šibice, koju mu pruži kockar.

— Da, tako nekako...

Holidej okrete glavu, prateći pogledom uski trag, koji je vodio tamo preko prema brdima.

— Iskreno govoreći, odatle smo i došli, maršale.

— Dolazimo iz Buldera.

— Da, sada, ali trag vodi prema severozapadu.

Vajat je govorio kroz mali plavičasti oblak dima:

— Ne ide, Dok. Ne možemo slediti baš svakog bandita. Gde bi nam onda bio kraj jahanju.

— Hoće li mu ikada biti kraja?

Na to maršal izvadi cigaru iz usta i pokaže preko desnog ramena.

— Ovaj tu dole je bio ustreljen.

— Znam, i zato sam ovde. Već sam trideset jardi jahao za ubicom.

— Put vodi u brda. Zima je počela. Pa baš i da je čovek samo dvadeset pet ili trideset milja pred nama — sutra ta razlika može biti dvostruka ako nas zahvati mećava.

Holidej je ćutao.

Nekoliko minuta su nemo stajali jedan kraj drugoga. Konačno Džordžijanac prekine tišinu:

— Maršale, ja volim brda. Bilo mi je lepo u Garfild Kauntriju, u Glinvud Springsu. Šteta, što tamo vlada onaj suludi Astor... Mislim da bi taj gradić bio jedino mesto na svetu koje bih zamenio s Dodž Sitijem, ako jednom ostarim kao Metuzalem i budem sit života.

— Da ostarite kao Metuzalem?

Holidej se nasmeje.

— Pa da. Možda ako dočekam četrdeset godina. Ne može se postati stariji, a da se pri tome zadrži svoje dostojanstvo.

— Kako to mislite?

Kockar odmahnu glavom i ućuta.

Vajat je sasvim dobro znao šta je Dok hteo da kaže. Odnosilo se to na bolest koja mu je neizlečivo razdirala grudi, trošeći i nerveći, malo pomalo, organizam tako žilavog i kao čelik otpornog čoveka iz Džordžije.

— U stvari je sasvim dobro što čovek ne zna kada će doći ona s kosom, tako da se možemo nadati da će doći u vidu dobro usmerenog brzog metka.

— Tu ste joj šalu, Dok, već dosta često pokvarili — odgovori maršal sarkastično — i to sa još bržim metkom, koji ste sami opalili.

Holidej brzo promeni temu razgovora.

— Ne bi me odvratio od puta novi napor, nego to što smo mi skoro sasvim švorc. Vaš novac je u Dodž Sitiju, a moj u džepovima kockara, čarobno razbacan po zelenim stolovima u kockarnicama.

— Zašto vi, u stvari, nećete da opet otvorite svoju lekarsku ordinaciju? Ima toliko ljudi sa bolesnim zubima. I toliko njih sa osakaćenim udovima.

Holidej ga otvoreno pogleda.

— Dobro, možda bih o tome stvarno jednom trebalo ozbiljno da razmislim. Kad se vratimo, možete mi malo pomoći. U Dodžu bih mogao da otvorim ordinaciju. No za to se mora štošta uraditi. Mora se urediti čekaonica, nabaviti nameštaj i sve što spada u ordinaciju. Ako čovek čeka da mu pošalju potrebne stvari, to će trajati čitavu večnost.

— Blek ima dobrog drveta...

— Tačno, i ako vi budete govorili s njim, napraviće mi po pristupačnoj ceni pregradni zid u velikoj staroj prostoriji, kao i dva stola. Onda, jednu zubarsku stolicu prema nacrtima doktora Dženija, kakve sam video tamo u Feniksu. A trebao bih i neke stvarčice iz Los Anđelosa. Na primer novi motor za bušilicu. Čitao sam da tamo preko u Evropi već rade sa elektricitetom. To bi bilo nešto...

Neprimetno su počeli da slede trag.

Iznenada maršal zaustavi svoga konja.

— Jeste li primetili kuda to jašemo, Dok?

Holidej se iznenađeno okrene.

— Hm, jezero je već postalo manje, i verni našim običajima, da ne odstupamo ni jarda zemljišta, dakle da po mogućnosti ne ustuknemo ni koraka natrag, ostajemo na istom putu. Ili, imate šta protiv?

Ne, maršal nije imao ništa protiv. Kao i uvek, ostao je i sada na tragu ubice...

●

U Porti, malom planinskom gradiću, već su odavno na kamenom tlu izgubili trag ona dva konja.

Izlazeći iz grada sretnu jedna kola.

Vajat se zaustavi i upita za ona dva jahača. Jer trag je očito poticao od dvaju konja.

Nešto bljesnu u licu mlađeg od one dvojice na kočijaškom sedištu.

— Mister, da li ste vi možda šerif?

— Kako dolazite na to?

— Jer u tom slučaju za vas imamo jedno obaveštenje.

Onaj stariji je hteo mlađeg da spreči u daljem govoru, ali taj je očito smatrao da je došlo njegovih pet minuta.

— Sreli smo jednog stražara. On nam je predao zarobljenika. Treba da ga odvedemo u Derver.

— A gde mu je konj? — umeša se u razgovor Dok Holidej.

— Njegov konj? — To je izgleda ljudima na kočijaškom sedištu tek sada upalo u oči. — Pa njega je stražar poveo sa sobom.

— Zašto?

— Nemamo pojma.

Vajat Erp dotera svog vranca sasvim uz kola.

— Mogu li da vidim tog čoveka?

Na to se umeša stariji čovek na sedištu.

— Momak će biti odveden u Denver. Ili, jeste li možda vi šerif iz Denvera?

Na to se čovek iz Misurija visoko uspravi.

— Mister, moje je ime Erp. Vajat Erp. Ja...

— Vajat Erp? — otme se onom mlađem. — Prokletstvo, oče! On je Vajat Erp! Svemogući bože, kakvog li slučaja! Vajat Erp, veliki maršal iz Dodž Sitija!

Pogled mu klizne na pratioca čoveka iz Misurija te poviče:

— Dok Holidej! To je Dok Holidej, oče! Prepoznao sam ga! Posle borbe u O. K. Koralu video sam jednu njegovu sliku u novinama. A ono je maršal! I njegove sam fotografije video u novinama. Oče — on gurne starog, koji je malo zbunjeno gledao i nije mogao da shvati — Vajat Erp i Dok Holidej! To će biti senzacija u logoru kada budemo pričali.

Onda skoči s kola i s čupave glave skine svoj ogromni široki i klompavi šešir s povijenim obodom.

— Naravno da možete videti bandita, maršale. Što god naredite sve će biti učinjeno!

On otraga otvori kola.

— Još tu leži, baš kako smo ga preuzeli. Tri puta smo mu dozvolili da se prošeta par koraka. A dobio je i nešto kobasica sa hlebom i čaja! A nije ni hladno tom nevaljalcu! Vidite, otac je preko njega prebacio ćebe.

Uprkos svemu tome, stražar Rik Kalagan je ležao napola smrznut između sanduka na kolima.

Kako se u tom položaju, onako sputan, nije mogao kretati, sav se ukočio od zime uprkos konjskog ćebeta, što ga je stari kočijaš prebacio preko njega.

— Izvucite čoveka napolje — naredi maršal momku, dok je stari odškrinuo ulaz u kola.

— Džefe, zar ne bi bilo bolje da se vratimo u grad i uputimo šerifa u tu stvar?

Momak odmahne glavom i reče maršalu:

— Morate da oprostite mome ocu. Njemu je sedamdeset i sedam godina, pa je pokatkad malo čudan.

Džef Bilinger skine ćebe sa vezanog čoveka, kad začuje opet iza sebe maršalov glas.

— Presecite mu prvo veze na nogama i rukama. Pa on je napola smrznut.

Mladić se sagne da izvrši naređenje.

Stražar je sedeo, sav obamro i zurio u maršala.

— Vi ste Vajat Erp?

— Da. A ko ste vi?

— Zovem se Kalagan, Ričard Kalagan. Ja sam...

— On je razbojnik! — reče stari muklo.

— Ja sam iz Kemp Lejkvuda.

— Ah, odatle je kidnuo, nevaljalac! — reče stari Bilinger.

— Govorite, čoveče! — reče maršal čoveku, koji se tresao od hladnoće.

— Ja sam...

Holidej je došao do zadnjeg dela kola.

— Nebesa, taj je sav pomodrio od zime. Hej, momče, protrljajte malo tog čoveka! Pa njemu je krv stala.

Nakon nekoliko brzih pokreta Kalagan je opet došao malo k sebi i ponovno dobio drugu, zdraviju boju.

— A sada nam konačno recite ko ste! — ponovo zapita maršal.

— Ja sam zatvorski stražar iz Lejkvuda.

— I?

— Sledili smo jednog kažnjenika.

— Jednog kažnjenika?

— Da, on je... pobegao. Čovek se zove Hajens. Neposredno pred Denverom smo ga zgrabili, ali je on ustrelio moga druga.

— Ah, zar možda dole na jezeru, na jezeru Stenli? — upita brzo maršal.

Stražar ga začuđeno pogleda.

Na jezeru? Zar je maršal već otkrio grob? Neverovatno.

— Na jezeru? Ne, kod Denvera?

— A gde je mrtvac?

— Zakopao ga je.

— Na jezeru Stenli?

Kalagan klimne glavom.

— Vi ste već otkrili grob?

— Da.

Vajat se zagleda u njegovo odelo. Baš ne izgledate kao zatvorski stražar.

— Ne, sigurno. Hajens mi je skinuo uniformu i obukao je.

— Još jedno pitanje — umeša se kockar. — Zašto taj Hajens nije ubio i vas.

Stražaru na čas zastane dah.

Prokletstvo, ovo pitanje nije očekivao.

— Zašto? Pa, ne znam. To jest, sve tamo do gudura mogao sam se nekako održati. A onda su iznenada došla ova kola.

— Jeste li onda već bili vezani?

— Ne.

— Ipak! — otme se Džefu Bilingeru. — Čoveče, ne lažite maršalu!

— Kolika je Hajensova prednost?

— Jedan dan.

— Okrenite kola, mister — obrati se maršal starome.

— Kuda — gunđao je stari.

— U šerifovu kancelariju.

To ga je očigledno umirilo.

Šerif Koldvel bio je sitan krezubavi čovek, crvenoga nosa, karakterističnog za pijanice i sa zadahom koji je bilo teško podneti.

— Ma ljudi, koga mi to dovlačite. Zar nisam imao dosta neprilika i nevolje? Prošlog meseca sa Bil Kidom, pa onda sva ta piskaranja i sve za to đubre, zbog tog bandita! A sada opet novog posla i...

— Ako vam je služba preteška, a vi je napustite! — prekine ga kratko Vajat.

Koldvel ga je pogledao otrovnim pogledom.

— A ko ste vi?

— Zovem se Erp. Dovodim vam ovde čoveka, koji tvrdi...

— Erp! — otme se zlovoljnom čuvaru zakona iz Litl Porta. — To ne može biti! Jeste li možda jedan od onih Erpova koji...

— Nije on jedan od onih, nego je ONAJ! — prekine ga nestrpljivo mladi Džef Bilinger.

— Hoćete li time da kažete da ste vi Vajat Erp?

— Da, ja sam taj. A sada slušajte, mister...

— Koldvel.

Vajat mu objasni o čemu se radi.

— Ah, a sada da ja odlučim.

— Odlučite? Ne vi samo treba da budete prisutni.

Na to, obuzet mržnjom, stražar iz Lejkvuda iznese svoju priču.

— Hajens je ubica!

Pošao je od ove svoje tvrdnje kao od činjenice. Otpuštenog robijaša, koji ga je poštedio, prikazao je kao divlju životinju.

Na kraju pogleda maršala.

— Ja više nisam sposoban da ga sledim, maršale. Vi ćete to učiniti za mene! Vi ćete likvidirati toga podmuklog ubicu!

Vajat Erp se uspravi.

— Ako je sve tako, kao što vi to tvrdite, mister Kalagan, onda ćete se što pre povezati sa zatvorom u Lejkvudu i čekaćete uputstva od vašeg pukovnika.

— A gde ću do tada biti?

— Ovde.

Šerif Koldvel se uzruja. Ovde kod mene? Pa valjda ne mislite ozbiljno, maršale? A ako je čovek lagao? Ako je on razbojnik?

— Zato i ostaje ovde. Vaš je zadatak da ga do tada čuvate.

Koldvel se usprotivi.

— Ne, maršale, sami ste to zakuvali. Da se niste brinuli za toga čoveka, ne bi bilo cele te priče. Vi mladi ljudi suviše komplikujete pa...

— Šta tu brbljate? — prekine ga ljutito Holidej.

— Pa istina je! Zašto maršal sledi neki trag, ako uopšte ne zna o čemu se radi? Mora li baš po svaku cenu da uhvati svakog bandita?

— Pored jezera Stenli leži pokopan čovek, sa kuglom u srcu, šerife — reče maršal tvrdim glasom.

— Da i šta onda? Naokolo sigur-

no leže i drugi s nekom kuglom u srcu.

— Može biti da vama to mnogo ne smeta, šerife Koldvel, zato jer ste zaboravili kakvu ste zakletvu položili. Meni smeta i nisam zaboravio na svoje svečano obećanje. Tako dugo, dok u našoj zemlji mrtvaci nikoga ne budu uzrujavali, zakon će biti samo pastorče...

— Ah, to me ne zanima — krešTao je Koldvel. — Toliko se toga događa, da mi tu ništa ne možemo da promenimo.

— Zato jer vi to nećete, Koldvele.

Na to lenji čovek plane.

— Neću? Zar ja to neću? Nije, nego zato jer to nema smisla. To je čitava šuma.

— Da, šuma koju treba odstraniti — reče strogo čovek iz Misurija. — A sada dosta pričanja. Stvar spada u vašu nadležnost, Koldvele. Vi ćete se brinuti za nju. A ako to ne učinite, imaćete posla sa mnom.

— Hej, a zašto vi to ne svršite? Sledite ubicu i dalje! Konačno, jahali ste dovde i...

Na to maršal odmeri šerifa ubitačnim pogledom.

— Do viđenja, šerife.

U to Kalagan iznenada poskoči.

— Maršale? Pa kako? Vi celu stvar hoćete da predate tom smrdljivom i lenjom šerifu? Vi morate slediti ubicu Hajensa!

— Smrdljivi šerif? — uzrujao se Koldvel. — To vam zabranjujem.

Vajat Erp je već bio na vratima. No još se jednom zaustavi.

— Kalagane, poslaćete u Lejkvud brzojav. A kad stigne odgovor, mister Koldvel će stupiti u akciju. Šta vi treba da uradite već će odlučiti vaš pukovnik. Do viđenja, džentlmeni!

Šerif Koldvel potrča za maršalom.

— Mister Erp! Nemojte mi zaboga učiniti to! Pa rado ću pripaziti na ovog momka, dok ne stigne odgovor iz Lejkvuda. Ali ono drugo... to bolje preuzmite vi.

— Šta?

— Da sledite ubicu.

— To je vaš posao.

— Kuda sada jašete?

Maršal pogleda u nebo, koje se presvuklo ledenosivim oblacima. Onda pokaže na mali hotel prekoputa kancelarije:

— Onamo.

Koldvel sa olakšanjem pogleda za njim.

Kada se okrenuo, stražar je već skinuo jedan revolver sa vešalice na zidu.

Koldvel priskoči vratima, gurne ih i zaurla:

— Maršale!

Vajat Erp i Džordžijanac se smesta vratiše.

Kalagan je u međuvremenu opet vratio revolver na mesto.

— Šta je, šerife?

— Eto vidite, uzeo je jedan kolt.

Kalagan zasikće:

— Već opet visi na mestu! Konačno ne mogu večno biti bez oružja.

Vajat ga ispitivački odmeri.

— Za sada vam ne treba revolver. Hajde, šerif će vas otpratiti u poštu.

●

Već je davno pao mrak kad neko pokuca na vrata sobe čoveka iz Misurija.

— Ja sam, mister Erp, Koldvel. Došao je odgovor iz Lejkvuda.

— Maršal je u sobi do ove — reče Holidej.

Vajat Erp je čuo razgovor i digavši se sa kreveta, na kome je ležao obučen, izađe na hodnik.

— Dakle?

— Evo obaveštenja. — Koldvel ga pruži čoveku iz Misurija.

Vajat je čitao: — Hajensa zaustaviti!

Ništa više.

— Šta je brzojavio u Lejkvud?

— Bilo je tu svega i svačega. Nisam sve zapamtio.

— U redu, Odmah ću doći preko.

Šerif ode.

Vajat uzme šešir i krznom postavljeni kožni kaput i izađe na trem.

Ali ne pođe preko u šerifovu kancelariju nego u poštu.

Poštar je bio mlad, mršav čovek i delovao je bolešljivo.

— Vi ste Vajat Erp, zar ne?

— Da. Možete li se setiti kako je glasio tekst brzojava što ga je Rič Kalagan poslao u Kemp Lejkvud?

— Da, tačno. Sejm Hajens je umorio Kolhauna. Šta treba da se uradi? Kalagan.

— Hvala, mister.

Sada Vajat pođe u šerifovu kancelariju.

Kalagan, sedeći kraj peći, nesigurno ga pogleda.

— Ja ga, maršale, ne mogu slediti! — odapne kao iz puške.

— To je vaša stvar. No prvo bih još jednom hteo da čujem kako se odigralo ubistvo.

Kalagan ponovi sve ono što je već rekao u zapisniku, ali s nekim malim izmenama.

— Vi ste ga, dakle, sledili zajedno s Kolhaunom, jer je na mrtvo ime izbio ključara.

— Da.

— A kada je izgledalo da ste ga stigli, onda je on ustrelio Kolhauna?

— Tačno.

— Odakle mu kolt?

— Kolt?

— Da.

— To više ne znam tačno.

Vajat pokaže na zapisnik.

— Ovde ste izjavili da je kolt bio Kolhaunov i da ga je Hajens napao da mu oduzme oružje.

— Ah, da, tako je. Bilo je odvratno. I sve se odigralo tako brzo da je čovek jedva mogao da se snađe.

Vajat ga kratko pozdravi pa izađe.

Koldvel i Kalagan se zgranuto pogledaše. Šta li je to maršal nameravao?

— Mene neće namamiti na ovu pasju hladnoću — reče šerif.

— Ni mene.

— Zar vam nije pukovnik naredio da ga uhvatite?

— Zato ćete mu vi reći kako mi to moje zdravstveno stanje ne dozvoljava.

●

Sledećeg jutra Koldvel i Kalagan odu preko u hotel. Seli su na izlizanu sofu kraj recepcije i čekali.

Prošlo je pola sata.

Onda Kalagan skoči i prosto zareža na portira.

— Hej, kada će konačno da siđe?

— Ko?

— Maršal?

— Ako time mislite na mister Erpa, on je odavno otišao.

— Otišao?

— Da, već oko pet sati.

— Ah, a kuda je odjahao?

— Mislim, prema jugoistoku.

●

Prijatelji nisu odjahali prema jugoistoku. U tom smeru su samo napustili grad, da bi se u polukrugu vratili i krenuli prema zapadu.

Nisu želeli da Kalagan i Koldvel saznaju da su oni još uvek na Hajensovom tragu...

A, da li su mu još bili na tragu? To je bilo veliko pitanje. A možda baš i ne bi tako lako krenuli dalje da nisu kasno uveče u hotelskom dvorištu, kad su još jednom pogledali da li su im konji dobro smešteni, sreli starog prodavca molitvenika i biblija, koga je maršal upitao da li mu je nešto poznato o jednom jahaču sa dva konja.

Stari je tvrdio da ga je video gore u Dogsu — tako se zove visoravan pod vrhovima Berdhudsa.

— Momak je grub, imao je na sebi tamnoplavu uniformu i vodio je još jednog konja. Bio je ranjen u levo rame i zamolio me da ga previjem a ja sam morao to da učinim. Video sam da je rana teška. Izgleda, da je metak sam izvadio. Izgledao je jadno. Kao...

— Kako je izgledao?

— Kao da je gonjen. Kao razbojnik. Kome li je oduzeo drugog konja? Bio je osedlan! Pa, nisam mu mnogo verovao, i gledao sam da se što pre izgubim.

— Kuda je odjahao?

— Pojma nemam. U svakom slučaju prema Berdhuds planinama.

— Gore prema vrhu?

— To ne verujem. To je na visini od jedanaest hiljada stopa. Ne mogu zamisliti da bi hteo tamo gore. Pre verujem da bi mogao pokušati da se probije do Vorthuda.

Kada su prijatelji došli gore u hotel, maršal reče:

— Odjahaće gore prema vrhu.

— Zašto ste tako sigurni u to?

— Da je hteo u Vorthud, mogao je tamo stići mnogo lakšim putem.

— Šta mislite, da li tamo gore ima snega?

— Svakako, i to ne malo.

— Kako on to misli da se probije?

Maršal slegne ramenima.

— To ni meni nije jasno. Svakako je u prednosti jer ima dva konja. Kad se jedan zamori, zajaši drugog. Sa dva konja će bolje napredovati. Ali vrh Berdhuda je viši od jedanaest hiljada stopa. A čovek je ranjen.

— Da ga sledimo?

Vajat Erp potvrdno klimne glavom.

— Da, Dok, sledićemo ga...

●

Tri dana im je trebalo do prvog strmijeg uspona prema vrhu.

Onda je počeo da pada sneg.

A kako je u toku prošle dve noći na obroncima besnela strahovita oluja to je bilo isključeno da bi se mogao pronaći bilo kakav trag čoveku sa dva konja.

— Da li je mogao da se domogne vrha još pre oluje? — razmišljao je Holidej.

— To je teško reći. Ako ga nije prešao pre oluje, sutra ćemo ga naći.

Nisu ga našli. A nisu ni naišli na najmanji trag.

Bilo je kristalno jasno januarsko podne kad su oba jahača stigla na planinski vrh. Odavde se pogled prostirao na daleko i na široko. U dostojanstvenoj lepoti tu su ležala brda, sa stotinu vrhova, od kojih su mnogi, prekriveni snegom, stršili u nebo, dok su se drugi opet u daljini blistali u plavičastoj izmaglici.

A preko, na zapadu, prostirala se visoravan južnih padina Grand Kauntija sve do horizonta, koji se gubio u daljini, a izgledao je kao da je nazubljen vrhovima šume Viljem Forka što se prostirala od severozapada prema jugoistoku.

Vajat Erp zakloni oči rukom, zaslepljen od bljeska planinskog sunca, koje je peklo sa neba Kolorada, kao i od blještave beline snega.

— Odavde je mogao da krene u tri pravca.

— Odjahao je prema zapadu — reče Holidej. — Kalagan je pričao da je iz Šošone. Tamo je navodno ubio čoveka, zbog koga je pet godina odsedeo u Lejkvudu.

— Šošona? Da, tako je rekao. Naravno, nije isključeno da se tamo vrati, ali to bi bilo najgluplje što bi mogao da napravi, ako je zaista ubica...

— Možda ga je prema rodnom mestu terala okolnost što je ranjen.

Ako je s njegovim ramenom zaista tako loše, kako je to rekao prodavac biblija, onda će on sasvim sigurno jahati do Šošone ne bi li našao pomoć a možda i da se tamo sakrije.

Nasuprot tome, opet moglo se očekivati da će jedan ubica slabo naići na susretljivost u svom rodnom me-

stu, u koje se vraća nakon pet godina zatvora i to još u takvom stanju.

●

Pojahali su prema Šošoni.

Poprečni put sa vrhova Mauntensa dole prema visoravni kroz Igl Kaunti do Gorfild Kauntija bio je veoma naporan.

Premoreni maršal i njegov prijatelj kockar stigoše u grad na Kolorado riveru.

Čovek iz Misurija, čije je zdravlje izgleda bilo nerazorivo, imao je opet prilike da se divi nečuvenoj otpornosti i čeličnoj volji svoga druga. Kako li je taj, zbog bolesti na smrt osuđeni čovek, mogao izdržati te nečuvene napore?

Sada, kad su u predvečerje zimskog dana ujahali u krivudavu glavnu ulicu starog indijanskog grada Šošona, Vajat opet baci ispitivački pogled na profil Džordžijanca.

Kao i uvek, u sedlu je sedeo uspravno. Lica oštrog kao isklesanog iz kamena.

A ipak, mora da je bio na kraju svojih snaga.

Vajat odluči da mu ovde obezbedi i osigura par dana odmora. To je pošteno zaslužio.

Toga Semjuela Hajensa moći će i sam da potraži. Za to mu Dok neće biti potreban.

Ali sve je krenulo naopačke!

Holidej se zagleda u zalazeće sunce i reče, s umornim osmehom:

— Opet vam kažem, maršale — nalazim da je lepo u Garfild Kauntiju i najradije bih ovde i ostao.

— Biće da ste umorni, Dok.

— Umoran? Ah da, pomalo. Nije važno. Zar nije tu divno? Udišete vazduh tih crnogoričnih šuma. To je i za vas zdravo. I vi baš ne izgledate sveže i odmorni.

— Tu preko je neki pansion.

Ćudljiva sudbina je pripremala gadno iznenađenje umornim jahačima. Od njega ih je delio samo još nepuni minut...

— Da — reče kockar. — Izgleda dobro. A odmah kraj njega je salun sa kockarnicom. Tu će dragi Džon danas promešati karte.

— Za dragoga Džona bi bilo bolje da legne u krevet i da prikupi nove snage.

— To dragi Džon još uvek može. Ser, za sada mu pre svega treba dolara. Kad čovek ima dolara, može uzeti vremena i da skuplja nove snage.

Vajat mu dobaci vedar osmeh i upravi svog vranca prema pansionu.

Bila je to stara kuća, koju je vlasnik letos ponovo ofarbao i spretno odabravši boje, dosta ukusno uredio.

Ulični deo je bio pregrađen zatvorenom verandom.

Vajat je upravo stigao do desnog vezišta za konje kraj ulaza i htede da sjaši, kad se gore otvore vrata i dva hica prasnuše na ulicu.

Maršal oseti udarac i klizne s druge strane konja.

Čovek iz Misurija pade i snažno udari o kameno tle.

Mlad, divovski građen čovek, koji je stajao u predvorju zine od čuda kad vide šta se desilo.

Jahač na riđanu neviđenom brzinom potegne svoj slonovačom okovani kolt i metak usmeri prema strelcu iz zasede skoro u isti čas, kada je ovaj ispaljivao svoj drugi hitac.

Kroz odškrinuta vrata ispade bled čovek srednjeg rasta, podiže ruke u vis, prigušeno krikne i sruši se niz onih pet stepenica na ulicu.

Dok Holidej skoči sa sedla, baci kratak pogled na maršala, koji je nepomično ležao kraj svoga vranca, i već je bio gore na vratima, gurnuo ih nogom, bacio se na pod i pružio ruku u kojoj se još pušio revolver.

Nikoga.

Veranda pansiona je bila prazna.

U to se otvore vrata trpezarije, u kojima se pojavi jedna uplašena žena.

Holidej skoči, protrči verandom kraj žene i uđe u trpezariju.

Ono malo ljudi, što ih je već sedelo za stolovima, zbunjeno ga pogledaše.

Ali i kockareva pojava je delovala zastrašujuće. Tako kako je sad tu stajao skoro siv u licu odmeravao ih je kroz trepavice kao led hladnim pogledom sa koltom u ruci.

— Odakle je došao taj čovek? — muklo odjeknu njegov glas u mučnoj tišini dvorane.

An Brinkli, vlasnica pansiona odgovori strancu.

— Sedeo je ovde, zatim je platio i otišao. I tada začuh... pucnje.

— Da li je bio sam?

— Ne. — Ustežući se reče mlada žena.

— Ko je bio s njim?

An pokaže na jednog čoveka, koji je sav zelen i žut u licu sedeo uz prostrt stol.

Holidej ga odmeri hladnim pogledom.

— Ustanite!

Čovek se polako podiže.

— Ko ste vi?

— Kejs Flehirti.

— A ko je bio on?

— Ko? — promuca čovek uplašeno.

— Da, ko je bio. Sada je mrtav. Odgovorite mi na pitanje.

— Bio je to Džo Silverhen. Drvosеča iz okoline Glinvud Springsa.

Sledeći misao, koja mu je iznenada sinula, kockar još upita:

— Da li je on pripadao ljudima Frederika Astora?

— Ne znam.

— Vi ćete, molim vas, ostati ovde, dok se ja ne vratim!

Zvučalo je to ne kao molba, već kao naređenje.

Flehirti tužno klimne glavom.

Holidej se okrene i otrči na ulicu.

Od prepada je prošlo samo nekoliko minuta.

Na verandi je još uvek, kao ukopan od užasa, stajao onaj herkulski građeni mladić.

A dole, na kamenom popločanoj ulici, ležao je Vajat Erp.

Na desnom ramenu video je Dok Holidej crvenu mrlju od krvi.

Holidej se zabrinuto nagne nad njega i okrene ga na stranu.

— Vajat! — šapne tiho.

Ali čovek iz Misurija se nije micao.

Na to se kockar uspravi i obrati se mladiću:

— Pomognite mi, mister.

Na taj poziv ukočeno lice mladog čoveka živnu. On klimne glavom, skoči sa verande na ulicu i pomože Doku Holideju da snažnog čoveka podigne sa zemlje.

●

An Brinkli nije kockaru rekla istinu, bar ne celu istinu.

Drvoseča Silverhejn nije bio tu samo sa jednim čovekom. Još dvojica su napustila trpezariju kroz dvorišna vrata, kada je Silverhejn pogledao kroz prozor i opazio jahače.

Flehirti počeka dok se stranac ledenih očiju udaljio, zatim skoči i jurne prema dvorišnim vratima. Tu se sudari s jednim starijim čovekom, gurne ga grubo u stranu, tako da ovaj udari u zid, a Flehirti izjuri napolje.

●

Dok Holidej je uz mladićevu pomoć podigao maršala sa ulice.

Kad je An Brinkli videla da se Flehirti izgubio, istrčala je na ulicu. Pojavila se na vratima u istom času kada se otvorila dvorišna kapija.

Ona širom gurne vrata i vikne Doku Holideju da se sve orilo:

— Pazite!

U tom momentu zaurla kolt i otkide kockaru komad kaputa na levoj strani ramena.

Gordon Kent, čovek koji je pomagao Holideju, mislio je po drugi put da ima priviđenja.

Stranac spusti svog ranjenog prijatelja, okrene se a onda oba njegova poniklovana revolvera počeše da sipaju vatru.

Iza kapije odjeknuše krici.

A onda se začuše brzi koraci.

Dok Holidej se mačjim skokom naïao na verandi, ponovo skočio dole, sada kraj same dvorišne kapije, sa oba revolvera u rukama.

Sve se odigravalo tako brzo, da je Gordon Kent jedva mogao da prati šta se to zbiva oko njega.

Stranac se baci u kapiju i njegovi revolveri opet zaštektaše.

Onda zavlada tišina.

Dok Holidej se digne, pođe u dvorište i odmah se vrati, vukući za sobom čoveka koji je pucao.

Oduzme mu drugi revolver, koji je još imao u futroli, i baci ga pod verandu.

Onda se vrati maršalu, pozove Kenta i opet podigne čoveka iz Misurija.

— Kuda ćemo — upitao je Gordon Kent.

— Ovamo, u šerifovu kancelariju. Tu ćemo ga smestiti — odgovori Holidej.

— Da, to je dobro — odgovori Kent.

Kad je u maloj šerifovoj kancelariji maršal ležao na stolu, Holidej se obazre.

— Evo jedne činije. Molim vas, napunite je vodom i stavite na peć. Skinite ringlu, tada će brže provriti.

Kent učini sve što mu je bilo rečeno.

Onda je ponovo imao razloga da se divi strancu, koji je skinuo kaput i prsluk, zasukao rukave i oprao ruke u lavoru tople vode.

— Mister, ako hoćete da mi učinite uslugu, molim vas da mi donesete moju crnu kožnu torbu, koja se nalazi na konju.

Bila je to torba s instrumentima, koju je bivši bostonski lekar večno nosio sa sobom.

Gordon je donese.

Za njim u kancelariju upadne neki stariji čovek, kome se na levoj strani revera blistala petokraka zvezda.

On je začuđeno posmatrao prizor koji mu se pružio.

— Hej, pa to je Dok! — otme se šerifu.

— Držite torbu, šerife! — Holidej otvori torbu s instrumentima i pruži je šerifu.

Ovaj se zapanjeno zagleda u njen sadržaj: sonde, klešta, noževi, makaze, zavoj i slične stvari.

Holidej privuče jednu stolicu, skine sa zida jedan peškir, raširi ga i položi na njega instrumente. Zatim prijatelja pogleda u lice.

— Pa, taj čovek što tu leži je sigurno mrtav — muklo izusti šerif.

Holidej je ćutao.

Gordon Kent je nešto gutao. Bio je još uvek kao ošamućen od svega toga što je video. Saunders je kreštao:

— Ma badava se mučite. Mrtav je.

— Mrtav je onaj čovek tamo pred vratima verande — odgovori kockar ledenim glasom.

Na maloj peći voda ubrzo provri.

Holidej uze čistu malu maramicu i prvo očisti maršalovo lice od krvi.

Onda vide u čemu je stvar.

Bio je to hitac koji ga je okrznuo iza levog uha, opržio kosu i rasekao kožu, a kosti same lobanje pogodio kao udarcem malja.

Brzo otvori košulju pod već otkopčanim kaputom svoga prijatelja.

Kugla ga je pogodila desno gore, skoro pri vrhu ramena.

Nakon nekoliko brzih zahvata, Dok ju je čvrsto držao pincetom. Momku je skoro pozlilo.

— Možete otići, ako vam je zlo — reče Holidej.

— Mekušac! — zagunđa za njim šerif.

Ali, kad je i sam pogledao prema maršalu, nešto ga poče stezati oko

grla. I za čas stvarno pade u nesvest.

Složio se na pod kao posečeno stablo.

Kent se, sasvim izgubivši prisebnost, muvao okolo.

Dok Holide, je i dalje radio.

Prokletstvo, taj čovek mora da ima živce kao konopce! — mislio je Kent.

Sve je bilo gotovo za četvrt časa.

Holidej spusti rukave i okrene se šerifu, koji je u međuvremenu opet došao k sebi, zato što mu je Holidej prelio preko lica čašu ledene bunarske vode.

— Imate li tu viskija?

— Nemam viskija, ali imam brendija.

— Dajte ga ovamo! — reče Dok.

On još uvek teško ošamućenom maršalu sasu nekoliko gutljaja među zube.

— Hej, maršale, otvorite oči! Sablasna predstava je gotova.

— Maršal? — reče Gordon Kent, ponovno nabravši čelo. — On je maršal?

Holidej potvrdno klimne glavom i ode do dvorišnih vrata da popuši cigaretu.

U to čovek na drvenom ležaju otvori oči.

Kent zaurla:

— Hej, Dok! — Povratio se. Otvorio je oči.

Jednim iznenađujućim trzajem Vajat Erp sede na ivicu stola. Glava ga je bolela, kao da mu je neko po njoj kopao usijanim svrdlom.

Pored tog bola nije ni osećao ranu na ramenu. Ošamućeno se obazre oko sebe.

— Dok! Šta se to dogodilo?

Holidej baci cigaretu u dvorište, vrati se i zadenu palce u svoj tamnozeleni prsluk, koji je ponovo obukao.

— Mala pucnjava.

— Gde... smo mi?

— Još uvek u Šošonu. To jest, tu smo od pre nepunih pola časa.

Šerif stupi pred maršala.

— Ja... se... zovem... Erp.

Vajat se mukom suzdrža da ne jaukne od bola.

Holidej ga ponovno natera da legne.

— Pričekajte još malo. Kad se smrači, Vajate, prenećemo vas preko u pansion.

— Vajat? — izustiše istovremeno Saunders i Kent. — To je Vajat Erp! — Sve...

Holidej stavi prst na usta.

— Tiše! Maršal je dobio gadan udarac iza uha. Biće da mu u glavi ne bruji manje nego u nekoj kovačnici...

Džo Silverhejn je bio mrtav. Šerif je naredio da ga odnesu u mrtvačnicu. A ostala trojica, koja nisu odolela protivnapadu Doka Holideja, ležala su ranjena u zatvoru.

Kejs Flehirtiju je bilo povređeno desno rame, a jedna kugla mu se zadržala u šaci.

Njegov prijatelj Henk Birmen dobio je hitac u slabinu.

Greg Bodmer, koji je onako stra-

šno kriknuo, bio je najteže pogođen: metak Doka Holideja smrskao mu je desni lakat.

Holidej pođe sa šerifom preko u pansion. An Brinkli je razrogačenih očiju i bleda lica dočekala stranca.

Holidej podiže šešir.

— Hvala, mis, to je bila pomoć u poslednjem trenutku.

Žena zbunjeno pokuša da odstrani neki nepostojeći pramen kose.

— Ne, mister, ja vam nisam mogla pomoći. Sami ste si pomogli.

Gordon Kent, koji je takođe ušao, reče:

— Zaboga to je bilo jezivo.

— Imate li dve slobodne sobe, mis?

— Već sam ih pripremila, mister...

— Zovem se Holidej.

— Doktor Holidej — reče šerif. — Da, što sada tako gledate, An? On je Dok Holidej.

Devojka je tek sada shvatila.

— Dok Holidej? — reče sva zbunjena. Vi ste onaj... isti Dok Holidej o kome se tako često piše u novinama? Koji jaši zajedno s maršalom Erpom...?

— Da, to je on, An — objasni šerif.

— Ali kako sada stoji stvar sa sobama? — upita kockar hladno.

— Sobe su spremne.

— Onda idemo po maršala.

— Po... — An Brinkli se uhvati za grlo.

— Onaj drugi, to je bio maršal? Možda Vajat Erp?

Šerif potvrdno klimne glavom.

— Da li je mrtav?

— Ne — odgovori Holidej. — Sada idemo po njega.

Vajat Erp nije dozvolio da ga nose. Išao je sam i oslonjen na prijatelja došao u pansion.

Mlada žena ga je gledala, ne verujući svojim očima. Je li to bio isti čovek koji se tu na ulici strmoglavio sa sedla, pogođen sa dva metka iz revolvera?

Neverovatno!

Maršal je pogleda.

— Helou, madam!

Grlo joj se stegnulo pri pogledu na ovo muževno lice, iznakaženo od bola.

— Žao mi je, mister Erp.

On joj se bolno nasmeši, pa zatim sa Holidejem pođe gore.

Kad su se za njim zatvorila vrata, izgledalo je da će mu noge otkazati poslušnost.

Holidej ga odvuče do kreveta.

— Tako, sad je u redu.

●

Četiri dana je Vajat Erp morao da ostane u sobi. Bila je to velika muka za njega, kome je bio potreban svež vazduh, široka prerija i sloboda kretanja.

Upravo ona rana iza uha ga je užasno bolela.

Holidej ga je tešio. To će već proći, Vajate. Nisam još video čoveka s tako tvrdom lobanjom. Prema vama

i bizon ima na vratu samo gnjilu krušku.

— Ala imate poređenja! — reče Vajat i bolan smešak mu se pojavi na usnama.

Onda ga kockar obavesti o svemu što je u međuvremenu saznao.

— Sejm Hajens niti je otišao iz grada niti je u gradu. To znači da nije odavde niti se ovde zadržava. Niko ne poznaje to ime.

— Da se taj Kalagan ipak nije prevario?

Holidej slegne ramenima. Tada reče:

— A sada da se vratimo na ona četiri džentlmena, koji su vas ovde dočekali s toliko buke. Flehirti je vlasnik saluna iz... Nećete verovati: iz Glinvud Springsa.

Vajat začuđeno pogleda prijatelja.

— Mislite li možda da iza svega toga stoji Astor?

— To ću još iščačkati. U to možete biti sigurni. U svakom slučaju, on je glava te bande koja se ovde tako bučno pokazala.

On ga obavesti o prepadu, jer Vajat ništa od toga nije znao. Ali Holidejev izveštaj je otprilike izgledao ovako:

— Vrata su se naglo otvorila. Video sam možda samo delić sekunde toga čoveka. Pucao je odmah. Kod drugog hica kliznuli ste iz sedla, a odmah zatim je i on ležao na zemlji. Bio sam na čas u kući, a kad sam se opet našao na ulici, sa one strane gde je dvorište, sve je praštalo. Onda smo vas preneli u šerifovu kancelariju.

Holidej pođe prozoru i upita:

— Mogu li da zapalim cigaretu?

Maršal potvrdno klimne glavom.

— Da. Možete i meni dati jednu cigaru.

Kada su se oblaci dima blago izvijali kroz otvoren prozor u ledeni zimski dan, čovek iz Misurija reče onako kao usput:

— Bili biste loš novinar.

— Zašto? — upita ga kockar začuđeno.

— Vaši izveštaji su uvek samo polovični.

— Ne razumem.

— Uvek u njima zaboravljate da spomenete sebe.

— Sebe?

— Da, Džone Henri Holidej. U vašim izveštajima zaboravljate sebe. Bez obzira na to što me je malo pre posetio Gordon Kent i do u tančine mi jasno i precizno opisao celu stvar, mogu već iz malog prsta isisati kako bi se stvar svršila bez vas.

— Nije važno — branio se kockar.

— Ne da nije važno, doktore Holidej, nego je i te kako važno. Veliko vam hvala na pomoći.

Kockar se blago smeškao.

— Kako to čudno zvuči kad vi to kažete.

Maršal nije ni slutio koliko su njegove reči godile tom na izgled tako surovom i grubom čoveku.

Holidej brzo skrene iz tih voda. To je bilo tipično za njega.

— Odjahaćemo dalje, preko u Glinvud Springs. Flehirti i njegovi pajtaši još sede u zatvoru. I za sada neka tu i ostanu. Bar ćemo se nesmetano moći obazreti u Glinvud Springsu, da vidimo kako stoje stvari. Da vidimo zašto su ta četiri džentlmena ovde napravili taj vatromet.

Četvrtog dana pre podne prijatelji opet krenu dalje.

Gordon Kent pristupi maršalu.

— Do viđenja, maršale. Kratko ste bili u našem gradu. Prokletstvo, zavidimo vam na tom vašem pratiocu. One paklene minute tu, na ovoj ulici, neću nikada zaboraviti...

Mladi Gordon Kent je nakon jedva godinu dana postao šerif, kada je stari šerif Saunders bio ubijen. Ali ubicu Overson Herpija nisu obesili, jer je u momentu kada je to učinio bio pijan. Umro je tek mnogo kasnije u kamenolomima Seskanteva od metka nekog čuvara, prilikom pobune kažnjenika.

●

Sejm Hajens je nakon vrlo veštog bekstva prešao Garfild Kaunti a zadnje delove puta prevaljivao je samo noću.

Tako mu je uspelo, da potpuno neopaženo uđe u svoj rodni grad: u Glinvud Springs.

Naravno, nije imao pojma o tome da je za sobom imao tako dva opasna goniča. Sigurno bi mu preseo povratak u Glinvud Springs, da je znao ko se nalazi svega deset milja severoistočno od grada.

Bilo je mračno kao u rogu kad je čovek s oba konja preko napuštene Overlend-ceste sa jugozapada ujahao u grad. Poznavao je ovaj teren kao svoj džep.

Naravno, nije došao radosna i laka srca. Pa, bio je čovek koji je zbog ubistva odležao pet godina u zatvoru. Neće sresti baš previše ljudi koji će njega, povratnika, primiti sa osmehom.

A, osim toga, tamo preko, pred dubokim planinskim jezerom, ležao je onaj mrtvac!

Težak teret na savesti otpuštenog robijaša.

Ali bilo je nekoliko ljudi kojima se mogao obratiti i na koje je ovde u svom rodnom kraju mogao da računa. Ed Hartman, na primer, s kojim je išao u školu, Kris Cimbalist, prijatelj drvoseče Kempa, a i velečasni Ostin, koji je uvek imao po koju lepu reč i razumevanje za nemirnog čoveka. Možda on nije bio baš najgori.

A bila je tu i Džejn.

„Da li je još bila tu?" sa strahom se pitao Hajens.

Da li je to još uvek bila ona mala plavuša Džejn Dženkins, koju je onda tako iznenada napustio, morao da je ostavi kad su ga s okovima na rukama odveli u zatvor?

Hajens zaustavi oba konja i sklopi oči.

Onda se iznenada opet trže.

Tu pred njim je ležao grad. Baš kako ga je i ostavio. Dole, u dolini, između brda čiji — su vrhovi stršili u nebo.

Mogao je to da bude pravi raj, taj Glinvud Springs, da tu nije živeo onaj čovek, onaj veliki, snažni, premoćni čovek, koji se zvao Frederik Astor!

Zašto nije mogao da se nastani nekoliko hiljada milja dalje na severu, jugu, istoku ili zapadu? Pa makar samo kojih stotinak milja! Bivšem kažnjeniku, koji se vraćao kući, bilo bi to svejedno.

No — on je bio tu. Onda, kao i sada.

Tu preko, na levim obroncima, nalazile su se staje, koje je bogati rančer sagradio posebno za stada stoke, da za vreme jakih zima ne budu izložena vremenskim nepogodama i da bi u proleće i jesen uštedeo skupi transport u južne krajeve.

Bio je kralj pašnjaka, taj Frederik Astor.

Ali je bio i đavo.

On je bio taj koji je njega, malog šumskog radnika, oterao na pet godina, na beskonačno dugih pet godina u kažnjenički logor, zato što se usudio da mu se suprotstavi.

Jer pomoćnog šerifa Džojsa Andersona nije ubio Sejm Hajens. Ma da je za to morao da ode u kažnjenički logor.

Pomoćnik je poginuo nesrećnim slučajem. Ubilo ga je jedno drvo, koje se rušilo, oboreno udarcem groma. I baš je Hajens morao biti taj, Hajens koji se inače nije dobro slagao s tim čovekom, odanim Astoru, koji ga je u svitanje našao na putu u šumu, u času kada se Astor sa sedam kauboja spuštao niz breg. To je bio njegov kraj.

Frederik Astor je uspeo da izdejstvuje da sudija strpa u zatvor dosadnog mladog čoveka, koji mu je smetao i za koga se sada još pokazalo da je bio i ubica.

Na pet godina!

Samo zato što se nije dopadao moćnom Frederiku Astoru!

Pomoćnikova smrt je sasvim dobro došla rančeru: Džojs Anderson nije bio naročito koristan čovek i njegov gubitak ga baš nije teško pogodio. Naprotiv! Astor je od njegove smrti sapleo uže ili u najblažem slučaju težak lanac za šumskog radnika Semjuela Hajensa.

Da, tako je to bilo. Izgubio je pet dugih godina, zbog jednog đavola, jednog čoveka bez savesti, koji je hteo da ga uništi i to mu je i uspelo.

Ali čovek, koji se sada vraćao, bio je sve samo ne slomljen.

A došao je ovamo, jer je hteo da se osveti za nanesenu nepravdu. Kazniće Astora.

Ali kada je tamo pored jezera mrtvog stražara Džesi Kolhauna spustio u vlažni grob, tada ga je obuzeo smrtni strah.

Strah od smrti toga čoveka, od smrti koju je on prouzrokovao.

Ali to je bila samoodbrana. Bezobzirni Kolhaun bi ga sigurno ubio bez mnogo razmišljanja.

Reklo bi se onda: ubijen u bekstvu, ili tako nekako slično. Već bi mu oni nešto prišili, kao što mu je to učinio i Frederik Astor.

Hajens duboko udahne.

— Glinvud Springs — izgovorio je to prigušeno.

Lagano produži niz dolinu, uđe u glavnu ulicu i eto ga uskoro pred dvorištem Krisa Cimbalista.

Za svaku sigurnost uvede oba konja kroz još otvorenu kapiju u dvorište.

Onda se pope stepenicama i pogleda u hodnik, koji je bio osvetljen samo slabom petrolejkom.

Iz jedne sobice izađe neka stara žena. Zastala je uplašeno, kada je videla stranog čoveka, ali se brzo sabra i upita ga:

— Da, koga tražite?

— Mister Cimbalista — promuca nesigurno starica.

— Molim?

— Ja sam, Sejm.

— Ko?

— Sejm Hajens!

Žena ga pogleda kao da vidi sablast, ili u najmanju ruku ludaka.

— Hajens — reče tada konačno.

— Da, a šta hoćete?

Čovek zadrhta.

Da li je to bila Krisova mati? Dobrodušna žena, koja ga je uvek volela?

— Da li je... Kris kod kuće? — upita nesigurno.

— Ne, nije ovde.

Hajens više nije imao hrabrosti da upita gde je Kriš. On se okrene i ode.

Žena pođe za njim i zalupi vratima.

Hajens se popne na jednoga od konja i uputi se na farmu svoga prijatelja Edvarda Hartmana, koja je ležala nešto po strani.

Iz kokošinjca mu u susret dođe neka služavka.

— Da li je gazda ovde? — upita.

— Da, mister, sad ću ga zvati!

Ona otrča do kuće i vrati se s nekom mladom ženom, koja je brisala ruke u kecelju.

— Madam, zovem se Hajens. Da li je Ed, to jest, da li je mister Hartman kod kuće?

— Ed? To je moj muž. Ko ste vi?

— Hajens. Sejm Hajens.

Rosa Hartman, koja je tek godinu dana bila udata za Eda Hartmana, nije ranije čula ime posetioca.

— Idem po svoga muža. Radi li se o kokoškama?

— Ne... ne svakako ne o kokoškama, misis Hartman.

Ona ga još jednom podozrivo pogleda, pa se vrati u kuću.

Prošlo je dosta vremena, kad Hajens začuje teške korake nekog čoveka.

I u snu bi prepoznao prijatelja

Eda, s kojim se toliko godina skitao šumama. Eda, s kojim je hteo da ode na jug, u neki topliji predeo, gde tle nije bilo tako kamenito, gde se nije moralo raditi na strmim obroncima.

Stajao je tu i gledao prema njemu. I on odmah prepozna prijatelja.

— Sejm? — reče promuklo.

Ali u tom glasu je bio neki prizvuk, na koji se povratnik ponovno trgao.

I Hartman se zaustavi gore pred vratima.

Sekunde su prolazile kao večnost.

Ni jedan od dvojice ljudi se ne pomače.

Edova žena je stajala kraj njih, ne razumevajući ništa.

Na to se Hajens okrene i bez reči odjaše sa nekom užasnom slutnjom u srcu.

Rosa Hartman gurne svog muža.

— Je li, ko je to bio?

— Sejm Hajens —, reče čovek suvo, prisluškujući topot kopita.

— Ko je to?

— Jedan ubica...

Žena zadrhta.

— Šta to govoriš, Ede?

— Hajde, pobrini se za jaja. Moraju sutra stići u grad u Metro-hotel.

●

Hajens je bio poražen.

Stigavši do glavne ulice, ostavi oba svoja konja dole na mračnom uglu Lembargo Hausa, da bi onih nekoliko koraka do Džejnine kuće prešao peške.

Dvorište je bilo zatvoreno.

Ali kućna vrata su još bila otvorena.

Hajens pokuca.

Na trem izađe dete od oko pet godina.

— Mama nije ovde — reče.

Mama? Čovek na vratima se strese. Lagano se okrene.

A onda se ona stvorila pred njim. Gledala ga je strogo, a iz očiju su joj sevale munje.

— Jesi li to ti?

Čovek proguta knedlu. Gledao je unezvereno.

— Da, Džejn, ja sam to i znam da sam zakasnio.

— Da, zakasnio si, to je tačno.

— Udala si se za drugoga, a to je tvoje dete.

Žena obori pogled i pogleda u dete.

Nije imala hrabrosti da mu kaže istinu: naime da je to dete, što je sada plačući stajalo uz kapiju, njegovo dete.

— Ti si ga ubio, Sejme. Ubio si čoveka — izgovori grubo. — Ti si ubica...

Na to on od nje ode bez reči pravdanja.

To mu je bilo zadnje utočište.

U ovom gradu nije bilo više nikoga, koga bi mogao da potraži.

Stani! Velečasni Kolins! On će imati milosti, razumevanja!

Brzim korakom približavao se sveštenikovoj kući.

Na njegovo kucanje na vratima se pojavi neki sitan čovek. Nosio je sveštenički odoru, imao je na nosu debele naočare i radoznalo je posmatrao čoveka.

— Da, sine, šta hoćete od mene?

— Hteo bih kod velečasnog! — mucao je Hajens.

— Ja sam taj sine.

— Reverend Kolins...

— Oh, Rev Kolins, da, ako njega tražite, onda vam predstoji put od još pola milje. Tamo napolju, pred samim gradom, na obronku gde je groblje...

Sejm Hajens se otetura potpuno utučen.

Bio je odbačen. A Reverend je bio mrtav. U celom prokletom Glinvud Springsu nije bilo više nikoga na koga bi se mogao obratiti.

Iznenada se sudari s nekim čovekom.

— Izvinite — reče onaj čovek.

U to tračak svetla pade na Hajensovo lice.

Čovek ustukne, kao da je nagazio na zmiju.

— Hajens — promuca uplašeno.

Sejm je hteo da produži.

Na to ga onaj zgrabi za ruku.

— Semjuel Hajens, ubica!

Sejm se otme i odjuri dalje.

A onaj čovek se derao za njim:

— Hajens ubica! Vratio se! Ubica moga brata je opet tu! Ubica!

Hajens je stigao do svojih konja.

I prvi put, od kada je pobegao sa periferije grada Denvera, dođe mu do svesti da je i konjokradica. Stražarima je ukrao oba konja.

Dakle, ako nije bio ubica bio je konjokradica.

U svakom je slučaju zaradio konopac.

Pa zar nije on oba konja uzeo u krajnjoj nuždi? Da bi se zaštitio od gonilaca?

Ali, ko će to, njemu, kažnjeniku broj 713 da veruje?

Tada besno opsova pa sé vine u sedlo, uzme dizgine drugog konja i pobeže sporednom ulicom.

Na desnoj strani ulice, nad jednom kapijom, jedva osvetljenom malim uličnim svetlom, ugleda natpis.

„Astorova staja za unajmljivanje".

Hajens mahinalno zaustavi konje.

Tu je pisalo... to mrsko ime...

Astor! Čovek kome je mogao da zahvali za svu svoju nesreću. Njemu i njegovom nadzorniku Bili Ritklifu, koji se još zakleo kako je video da je Hajens bacio teški kamen koji je ubio pomoćnika šerifa.

A pri tome je ipak to bilo stablo koje ga je ubilo.

Tokom celog onog užasnog robovanja u Lejkvudu dugo je i bezbroj puta razmišljao o tim stvarima.

Bilo je to stablo.

Naravno, niko osim njega nije bio toga mišljenja. A šta onda ako nije stablo ubilo toga čoveka?

Ako je ipak bio ubijen kamenom? Prema tome on je morao videti šta se dogodilo. Dakle, morao je poznavati čoveka koji je zaista dotukao pomoćnog šerifa.

Iznenada mu se ta misao uvreži u mozgu, sada kada je stajao pred velikom stajom svog opasnog i moćnog protivnika.

Tako je često mislio i razmišljao o toj stvari i uvek su mu misli kretale istim tokom. Sve do ovog časa.

Tada mu se ukaza sablasna prikaza kauboja Viljema Ritklifa, s uvučenom glavom, onako kako je onda stajao pred sudijom.

Hajens je buljio u glavni ulaz. Bio je prazan. Nigde nikoga.

A ipak mu se činilo da je tamo video Bili Ritklifa.

Ritklif! Sve više i više mu se ideja činila tačna.

Kakvog li je razloga mogao imati nadzornik ogromnog ranča, gore na visoravni, da ga pred sudom optereti za tako užasno delo, koje je njega, Hajensa, koštalo pet godina prisilnog rada u zatvoru i koje ga je žigosalo.

— Bili su u svađi — izjavio je tada Ritklif.

Hajens je to sve video kao da se danas dogodilo.

Uz svoga nadzornika stajao je gazda, Frederik Astor.

A iza njega pet momaka, kojih se je plašio ceo Kaunti: Heri Leptin, Kejs Flanagan, Presi Krejk, Morgan Ronko i Eliot His.

Bili su to momci kao iz kakvog albuma ubica i razbojnika.

Telesna garda Frederika Astora.

Niko nije znao kakav posao ti ljudi obavljaju na Astorovom ranču.

Nisu bili kauboji, nijedan osim Ritklifa. Da li je nadzornik imao kakvu svađu sa pomoćnim šerifom? Da li ga je možda on ubio?

U svakom slučaju tada Astor o tome ništa nije znao, jer se u tako šta nikada ne bi upustio. Mora da je bio ubeđen u Hajensovu krivicu.

Ako je i bio tiran, on ne bi prikrivao ubistvo. Ne ni onda ako bi ga izvršio neko od njegovih ljudi.

A ipak je on bio taj kome je Hajens mogao da zahvali za svu svoju nevolju. Samo zahvaljujući Astorovom uticaju Hajens je osuđen.

A pred sudom je izjavio gromkim glasom:

— To je vrlo blaga osuda za ubicu. Ali pravda mora da bude zadovoljena. Dotukao je pomoćnika, a da možda to zaista nije ni hteo. To ga je spaslo od vešala! Pravda se mora poštovati! Otići će u kamenolom. A tako će se dogoditi svakome koji se ogreši o zakon.

A zvučalo je to kao da je rekao:

— A tako će se provesti svako ko se suprotstavi Frederiku Astoru.

I osim toga izgledalo je tako kao da je on sam smislio i izrekao presudu.

Namerno nije pristao da ga izaberu. Bez sumnje je da bi njegov glas u poroti bio odlučujući. Taj moćni

čovek je mogao biti siguran da niko neće glasati protiv njega!

Hajens odvrati pogled sa stola.

— Uništio me je! — mucao je u sebi bez glasa. — On, sa svojom moći i svojom mržnjom!

Kako li je bilo moguće da jedan čovek tako nekažnjeno uništi drugoga? Kakva li je pravda u toj zemlji? Dvosekli mač?

Jedan je živeo i postajao sve moćniji, bogatiji i sve su ga se više bojali, dok se drugi, upropašćen, vraćao kući kao izgubljen čovek, tako da su ga i najbolji prijatelji izbegavali.

Zar se ne bi moralo pokušati da se uništi ta nepravda u svetu?

Zar se ne bi nekako moralo doskočiti tom hvalisavom i nadutom Frederiku Astoru? Možda uništiti njega samog?

Ova misao je održavala zatvorenika iz Lejkvuda kroz sve te teške godine.

I dovela ga ovamo. Da, osvetiće se Frederiku Astoru!

U otvorenoj borbi to bi bila nemoguća stvar. Mora da ga zgrabi iz zasede.

Da zapali staju?

Ne. Ako bi zapalio staju, izgoreće i kućice onih ljudi s jedne i druge njene strane. Opet bi bili pogođeni i uništeni nevini — a Astor bi ionako izgubio samo neznatan deo svoje imovine.

Trebalo bi udariti na banku. Na veliku Astorovu banku, sa ponosnim razmetljivim holom, izrezbarenim plafonskim gredama i umetnički iskovanom ogradom.

Od tog časa je Hajens radio kao u snu.

Smestio je svoje konje nedaleko od banke, pred stajom starog Rejdasa, koji je nekada bio major u Glinvud Springsu, i nestade u dvorištu Parkerove trgovine.

Tu se dobro snalazio — a bilo je očigledno da se ovde tokom dugih godina ništa nije promenilo.

Levo su još uvek stajala petrolejska burad, a preko je bio magacin.

Naprežući sve svoje snage Hajens izvuče jedno bure na ulicu i oprezno ga dokotrlja sve do ugla bančine zgrade.

Onda otvori bure, nagne ga i odlije nekoliko litara smrdljive tečnosti na drvene temelje banke.

Iz glavne ulice se čuo topot konjskih kopita.

Sa severoistoka su dolazila dva jahača i projahala pored njega.

Hajens, koji se kretao kao u snu, i ne opazi da je jedan od jahača zastao.

I onda je čovek iznenada iskrsnuo pred uglom, nepomičan kao kip.

Semjuel Hajens iz svog skrovišta ugleda oštre crte njegovog lika, koje su se jasno odražavale na pozadini noćnog neba.

Tada pođe za revolverom.

Ali zastade kad začu poznato škljocanje oroza.

Čovek mu priđe, istrgne mu re-

volver iz futrole i gurne ga u svoj opasač.

— Pripremate se za loš posao, mister.

Bio je to dubok zvučan glas koji dopre do uha otpuštenog kažnjenika.

Hajens se polako uspravi.

— Šta hoćete?

— To sam hteo ja vas da pitam.

Na svoje iznenađenje, Hajens začu samog sebe kako odgovori:

— Hteo sam da zapalim banku, da izgori do temelja.

— Loša namera, mister.

— Još gori je čovek kome ona pripada.

— Može biti. Ali verujete li da bi to bio dobar izgovor za loše delo?

U Hajensu je još odzvanjao zvuk strančevog glasa. A onda iz njega provali sve što mu beše na duši. Iz njega su izbijale reči optužbe, poluglasne, tako da ih je mogao čuti samo stranac.

Kad je završio, onaj drugi je dugo ćutao.

Hajens je dahtao:

— Pet godina svog jadnog života sam proveo u zatvoru zbog toga bezbožnog čoveka! Zato jer se njemu tako htelo. To vi, mister, nećete razumeti. Pa, pretpostavljam da ste šerif. Povedite me sa sobom. Zgrabite me, strpajte u zatvor i odvedite me opet onamo odakle sam i došao. Pre nego što zaista nekoga ubijem. Jer onda, kad opet budem u zatvoru, osuđen na doživotnu robiju, onda ću barem biti načisto sam sa sobom da nisam nikoga umorio!

Stranac ga je nekoliko sekundi ćutke promatrao. Onda ga upita:

— Kako se zovete?

— Hajens.

Očajnik ne opazi lagani drhtaj na strančevom licu.

— Hajens? Semjuel Hajens, zar ne?

— Da, vidim da ste načisto sa mnom, šerife. A možda već i znate zašto nisam ostao u Denveru ili tamo negde blizu. Zato jer je na mom tragu opet ostao jedan mrtvac...

Stranac reče prigušenim glasom:

— Vi ste, dakle, ubili stražara iz Kejs Kolhauna?

Hajens se nasloni na zid. Odsutnim pogledom se zagleda pored stranca u mračnu ulicu i sve mu ispriča što je doživeo. Od časa kad je otpušten iz zatvora.

Stranac ga je slušao bez i jedne reči. A onda zapita:

— I vi mislite da je ono što ste hteli da učinite baš ono pravo?

Hajensova glava klonu na prsa.

— Ne, sigurno nije. Ali šta bi to već i menjalo na stvari? Taj prokletnik bi to preboleo kao ujed buve, koji mu verovatno ne bi ni smetao. Banka! Bogami, lepa velika kuća, no on bi sagradio novu! Taj ima para, građe, ljude i sve što mu još treba. Drži čak i zakon u šaci i može ga mesiti i savijati kako mu je potrebno!

Stranac pokaže na bure s petrolejem.

— Vratite ga tamo odakle ste ga uzeli.

Hajens pod strančevim nadzorom poslušno vrati bure natrag.

— To preko su vaša dva konja?

— Moji konji? — Bivši zatvorenik se gorko nasmeje. — To su konji zatvorskih stražara. Ja sam ih ukrao. Što mi nije donelo podmetnuto ubistvo doneće mi ova kljusad: konopac.

— Pođite sa mnom, Hajens!

Stranac ga uze za ruku i odvede na glavnu ulicu.

Video je tamo preko šerifovu kancelariju.

Snažni, nespretni očajni čovek pođe bez otpora.

Kad je stranac otvorio vrata, iza pisaćeg stola skoči debeli čovek, srednjeg rasta, obriše rukavom šerifsku zvezdu i zakrešta smešno visokim glasom:

— Šta se to dešava?

Stranac se s Hajensom zaustavi usred prostorije.

— Šerife, zovem se Erp. Vajat Erp. Sledio sam ovog čoveka sve od Denvera. Zatvorite ga u jednu ćeliju.

Šerif Vulverhemp proguta pljuvačku.

— Ko ste vi?

— Čuli ste moje ime, pa ako malo razmislite, bez sumnje ćete se setiti moje zadnje posete ovome gradu. Jedan vaš drug je pre neki dan prihvatio pucnjavu tu dole kod pansiona. Budimo kratki: Strpajte Sejma Hajensa u jednu od ćelija.

— Hajens! Hej, pa to je Sejm Hajens? Da! On je! Opet je tu Andersonov ubica!

— Zatvorite ga! Sutra ujutro ću opet doći ovamo.

●

Maršal je stigao u pravi čas da spreči nesretnog čoveka da ne bi natovario na vrat još veću komplikaciju.

Vajat Erp i Dok Holidej su mislili da je za sada bio još najsigurniji u zatvoru. Oni unajmiše dve sobe u Vintersovom hotelu.

Kada su sledećeg jutra ustali, maršal ugleda preko na drugoj strani ulice, pred zatvorom mnoštvo ljudi.

A gore, na tremu, stajao je neki čovek i držao govor.

Čovek, koga bi prepoznao među hiljadama drugih: Frederik Astor.

Vajat otvori prozor da bi mogao da čuje šta to rančer govori.

... i zato je, ljudi, samo po sebi razumljivo da ćemo ovaj put s njim biti brzo gotovi. Opet je ubio. I opet čoveka koji je predstavljao zakon. Kasno noćas je stigla vest o tome iz Lejkvuda. Vajat Erp ga je doveo ovamo i strpao u zatvor. Dobro, maršal je time obavio svoj zadatak. On nam više ne treba. Ovde, u Gardfild Kauntiju, se mi sami brinemo za red i mir. Semjuel Hajens je dvostruki ubica. Nije znao da ceni milost koju mu je ukazao sud pre pet godina. Naprotiv, on je tu milost gazio nogama. To će ga dovesti na vešala.

Nakon tih reči na ulici se začuše histerični povici:

— Na vešala s njim! Na vešala!

Među ljudima je stajao i čovek mršava lica i mrkog pogleda: Ed Hartman. Nekadašnji Hajensov prijatelj, koji se prošle noći odrekao povratnika.

Žena je stajala pored njega.

— Edvarde.

— Šta hoćeš?

— Veruješ li ti u ono što on govori?

— Ne znam. On je osvetoljubiv čovek i mrzi Sejma! Ne znam, možda sinoć nisam trebao da ga pustim da ode.

— Izgledao je tako jadno — reče žena tiho.

Na to se čovek okrene i polako ode.

Bio je tu i Kris Cimbalist.

I on je mrka lica gledao u Frederika Astora: ali i on ode bez reči.

— Građani Glinvud Springsa! Mi ćemo sami sada izvršiti presudu! — grmio je Astor koji se, govoreći, zagrejao do besnila. Nije tu po sredi bila samo mržnja prema čoveku koji mu se nekada tako uporno suprotstavljao. Najviše ga je razbesnila okolnost što je Vajat Erp opet bio u gradu i da je baš on strpao u zatvor „razbojnika" koga su tražili iz Lejkvuda.

Da se ne bi morao zahvaliti maršalu i da bi sprečio svako njegovo dalje mešanje, Astor odluči da se što pre pobrine za Hajensovu smrt. Doduše, mislio je da je u pravu: Hajensa su tražili dole u Denveru zbog ubistva, na zahtev zatvora u Lejkvudu.

A čemu čoveka još jednom voditi pred sud? Zašto da ga još jednom saslušavaju? Uzaludan trud.

Konopac mu i tako ne gine.

A zakon u Lejkvudu nije bio drugačiji nego u Glinvud Springsu.

Tako je mislio Frederik Astor.

Stajao je raskrečen na tremu pred šerifovom kancelarijom.

Podbuli čuvar zakona je stajao napola sakriven iza njega, neprestano klimajući glavom kao lutka.

A iza rančera je stajala njegova garda.

Rošavi Liptin, mali His sa lisičijim licem, ogromni Krejk, bledunjavi revolveraš Ronko i riđokosi Džek Flanagan.

Pred ovakvim zidom Frederik Astor se osećao jak kao lav.

— Uzećemo sami zakon u ruke, građani Glinvuda! Nećemo dopustiti da se neki stranac umeša u naše stvari...

Astor naglo učuta.

Širom otvorenih očiju buljio je u čoveka koji se upravo pojavio na vratima Vintersovog hotela.

U visokog čoveka, lica opaljena od sunca i vetra, sa dubokim plavim

očima kao planinska jezera i kao noć tamnom kosom.

Maršal Erp!

Frederik Astor je zapanjeno buljio u protivnika, koga je sam natovario na vrat svojom samovoljom i nesposobnošću da se savlada.

Vajat Erp laganim korakom siđe sa verande i prede ulicu.

Ljudi slediše rančerov pogled i prepoznaše maršala.

— Vajat Erp! — čuo se šapat koji krenu od čoveka do čoveka.

A tada ustuknuše i nehotice za njega napraviše špalir.

Maršal pođe prema stepenicama šerifove kancelarije, popne se gore i prođe pored samog rančera.

Na njegovom putu do vrata stajala su dva čoveka.

Eliot His i ogromni Krejk.

His se u zadnji čas ukloni u stranu.

Gorostas ostade na mestu.

Maršal ne odstupi od svog puta ni za dlaku.

Onda se našao na pola jarda pred Krejkom.

— Mister, sklonite mi se s puta.

Krejk ga pogleda svojim sitnim svinjskim očicama.

— Gubite se, Erp!

— Sklonite se s vrata!

Na verandi i na ulici je vladala grobna tišina tako da se mogla čuti muva kako leti.

Rančer je izgledao kao da će mu oči iskočiti iz duplji.

Preko, na vratima hotela pojavio se Dok Holidej.

Još ga niko nije primetio. On priđe sve do ivice trotoara i poče da posmatra kao i drugi šta se događa na drugoj strani ulice.

Krejk se glasno nasmeja i njegov smeh je ličio na lajanje šakala.

— Ne trebamo strance, koji među nas samo unose razdor. Gubite se, čoveče, jer ću vam u protivnom razbiti nos!

Vajat Erp pogleda drskog golijata a iz očiju su mu sevale munje.

— Poslednji put vam kažem: sklonite se s puta!

Na to Astorov čovek zamahne.

Siloviti udarac zazviždi iznad sagnute maršalove glave.

Uspravivši se, Vajat zamahne levicom iz boka pa se ova plilepi na drznikovoj donjoj vilici, kao udarac maljem.

Golijat se sruši kao iščupani hrast.

Lukavi His, kad je samo na pedalj pred sobom ugledao leđa čoveka iz Misurija, mislio je da može da iskoristi priliku.

On potegne nož, ali ga zahvati strahovit udarac brida maršalove ruke. Od užasnog bola on se zatetura prema Flanaganu.

A onda... kao da se ništa nije dogodilo, maršal sada slobodnim putem krene prema šerifovoj kancelariji.

Bio je to Liptin, rošavi momak iz Vevrik Hilsa, koji je prvi potegao revolver.

Drugi mu otvoriše prolaz.

— Erp!

Vajat zastade pred samim vratima bez da se i okrenuo.

— Šta bi ti sada rekao, Erp, kada bih ti napravio rupu na leđima? Ogrešio si se o zakon. Šta bi rekao kad bih ti u tvojoj prokletoj glavurdi odmah napravio dve male nežne rupice, rupice velike kao dva zrna bisera?

— Maršal bi verovatno rekao: šteta što to rošavo lice svojima stvara nepotrebne troškove: morali bi, naime, za njega kupiti odgovarajući

sanduk —, strogo i zvonko su dolazile reči preko ulice.

Ljudi se okrenuše.

Preko, na tremu trgovine na veliko stajao je Dok Holidej. Raširio je noge, a u obe ruke je držao po jedan od svojih revolvera, koji su bili strah i trepet za svakoga na koga su bili upereni.

— Rošavi momče, baci svoju olovnu pucaljku!

Na zvuk ovog kao nož oštrog i reskog glasa Astorov čovek nađe za shodno da ispusti svoj revolver.

U međuvremenu je rančer savladao prvi strah.

— Liptin! — urlao je. — Kukavico! Što dozvoljavaš da te blefira! To je Holidej i niko drugi.

Rošavi je mrmljao:

— To mi je, gazda, sasvim dovoljno!

A i drugima je, izgleda, bilo dovoljno.

Vajat Erp nastavi svoj put.

Kada se vratio zastane pred vratima, gurne palce u svoj opasač i poče da odmerava ljude na tremu prodornim pogledom.

— Semjuel Hajens ostaje do sudske rasprave u zatvoru.

Astor lično zakorači dva koraka napred i povika:

— Do kakve rasprave? Ne trebamo nikakve rasprave! Čovek je ubica! Dvostruki ubica! Ovde. — On iščeprka neko složeno parče papira iz džepa i rašir ga.

— Tu piše crno na belo: ubio je jednog stražara!

— Kako ste vi došli do brzojava? —brzo upita maršal.

— Noćas je stigao!

— Vama?

Pitanje je usledilo brzinom hica.

— K... Šta vas se to tiče? — zarežao je rančer, zgužvao papir i gurnuo ga u džep.

— Biće da je vest bila namenjena šerifu Glinvud Springsa. Čudne su to prilike kad se jedan brzojav, poslan šerifu, nađe u džepu nekog rančera iz okoline.

— Umuknite — urlao je Astor, sav crven u licu. — Udaljavate se od stvari! Čovek će visiti. Mi se brinemo za dobro i zlo ovoga grada....

— Pre svega za zlo, kako mi se čini, mister Astor. Dakle, vama prvo dolazi u ruke pošta namenjena gradskom čuvaru zakona! To bi u svakom slučaju za građane Glinvud Springsa moglo biti vrlo zanimljivo.

— Dosta — zapovedi rančer, kome je lice postalo ljubičasto modro. — Što se vi mešate u naše prilike?

— Vi, Frederiče Astor, vi se mešate u stvari drugih ljudi! Samo vi! Vi određujete šta u ovom gradu ima da se dogodi a šta ne. Vi očigledno kontrolišete poštu i stvarate svoje zakone. Zakon Glinvud Springsa je vaš zakon!

Astor je iz minuta u minut menjao boju.

Sada bezobrazno okrene maršalu svoja široka leđa i zaurla preko ulice:

— Ljudi! S tim strancem, s tim uljezom ne želim da imam nikakve veze. Samo zadržava i mene i vas. Imamo važnijeg posla. Pre svega naš rad, koji treba da nam osigura svakodnevni hleb...

Bio je vrlo spretan taj rančer Astor. Ako mu je nešto pošlo loše, naprosto je okrenuo koplje.

— Sami se brinemo za red u našem gradu i ne treba nam nikakav revolveraški maršal! A najmanje ne-

ki iz Kanzasa! Dosta smo odlučni da ovdašnje bandite držimo na uzdi! Zato za danas u podne, u dvanaest sati, sazivam savet građana u gradskoj većnici.

Jednim skokom se Vajat Erp nađe kraj njega.

— Za to nemate nikakva prava. Vi niste u savetu građana, Frederiče Astore, jer niste građanin ovoga grada. Ako su pak ovdašnji ljudi tako glupi da dozvoljavaju da im vi zapovedate samo zato što imate po koje govedo više i nekoliko grubih momaka za leđima, onda će to jednog dana morati opravdati pred svojom svešću i pred svojom decom.

— S vama nemam šta da razgovaram! — siktao je Astor.

— Dakle, ljudi, u dvanaest sati u gradskoj većnici!

Maršal ga nadglasa svojim zvučnim metalno oštrim glasom:

— Ne zaboravite, građani Glinvud Springsa, tako vam zapoveda vaš robovlasnik! Ko ne posluša, okusiće njegov bič!

Frederik Astor je već prešao dva koraka niz stepenice trema, ali se zaustavi, okrene svoju glomaznu glavu i zakrešti:

— Klečaćete vi preda mnom, Vajate Erpe! Kunem vam se!

— Bez praznih zakletvi, Frederiče Astor! Znam da svakome pretite uništenjem, ko god vam nije po volji. Hajens je to već okusio. Nadam se samo da vaš prekrasni nadzornik neće jednog dana od vas potražiti preveliku platu za svoje usluge, rančeru.

Astor isturi svoju glavurdu i zašišti:

— Šta to treba da znači?

— Razmislite malo o tome, Astore. A sada za vas više nemam vremena. Šerife, hoću da pošaljem brzojav. Pođite sa mnom u poštu.

Naduveni čuvar zakona se zabuljio u Astora.

Ovaj mu dobaci pogled pun pretnje.

Vajat prođe kraj Astora i siđe na ulicu. Tu se zaustavi i obazre se za šerifom.

— Ah, šerife, vi ne smete! Zanimljivo. Sada građani barem vide koliko im vredi čuvar zakona! Do viđenja, mister Astor!

Rančer nešto opsova kroz zube, zapovednički mahne svojoj bandi i pređe ulicu prema svojoj velikoj točionici.

His i Krejk krenu za njima, polumrtvi od nekog neobjašnjivog straha.

●

Kad su prijatelji opet bili preko u hotelu, maršal protrlja rame.

Holidej ga je zabrinuto posmatrao.

— Boli li?

— Nešto malo.

— Mora da vas je pre svega bocnuo onaj udarac bridom ruke. Upravo sam ga sam osetio i stisnuo zube.

Vajat je masirao ruku.

— Imate pravo. Imao sam osećaj kao da će mi se ruka otkinuti u ramenu.

— E, takve šale još ne smete sebi dozvoliti.

— Zar sam trebao tog klipana da zamolim da pričeka još koji dan?

Holidej oduva nevidljivo zrnce prašine sa baršunaste kragne svog kaputa.

— Ne znam, možda bi i to bilo pogrešno.

— Vaša primedba o potrebi kupovanja mrtvačkog sanduka došla je u pravo vreme. Zamalo da se nisam glasno nasmejao.

Kockar se okrene i zapali cigaretu.

— Osećam nekako, da nam i ovaj put boravak u tom gradu neće biti previše ugodan. Ali, ipak, on mi se dopada. Noćas sam uprkos užasnoj hladnoći otvorio oba prozora. Sve je odisalo mirisom crnogorice i smrznute zemlje.

●

Na dva minuta pre dvanaest otvorila su se vrata gradske većnice.

A na ulici još ne beše nikoga.

Na tremu Vintersovog hotela stajali su Vajat Erp i Dok Holidej.

Kockar izvadi iz džepa svoj sat.

— Čini mi se da ovde u Glinvud Springsu satovi zaostaju. Nigde ni žive duše.

Satovi nisu kasnili.

A ljudi, koji su hteli da dođu u većnicu, stajali su na ulazima u sporedne ulice i neodlučno se gledali.

Onda dođoše Astorovi.

Riđokosi Flanagan zastade na sred ulice i pogleda preko prema ljudima.

— Hej, gazda, ljudi su tu. Ali se boje od ovih sablasnih prilika.

Vajat Erp se smesta nađe na ulici.

Riđokosi ostade bezobrazno da stoji, prekrstivši ruke.

— O čemu se radi, maršale? — kreštao je, kad se ovaj zaustavi pred njim.

— Jesi li ti nešto govorio o nekim sablastima?

Flanagan je nastojao da izbegne pogled, kojim ga je maršal prikovao za mesto, okrećući se prema ostalima.

— Ja... ne, mora da je to neka zabuna, maršale.

— Budi oprezan sa takvim zabunama, crvendaću. Te mogu lako da ti se osvete.

Vajat ga ostavi i uđe u šerifovu kancelariju zalupivši vratima.

Astor ispod oka pogleda prema Doku Holideju.

Dakle, i taj je bio tu!

Do đavola! Kakva li samo snaga zrači iz ta dva odlučna, samopouzdana čoveka! I kako samo uspevaju da pribave toliko strahopoštovanje?

Astor je svojim ogromnim čizmama besno trupkao po tvrdoj smrznutoj zemlji.

— Smoždiću ih. Ovu dvojicu, kao i sve ostale koji mi se suprotstave. Ja sam Frederik Astor.

Njegov monolog prekine jedan jahač, koji sa zapada uđe u glavnu ulicu.

Bio je to mali rančer Džonatan Kili, koga su obavestili da je Astor sazvao veće građana.

Ni Kili nije bio stanovnik grada, ali njegovim prisustvom Astor je mislio da opravda i svoje.

Ipak je upalila maršalova žaoka.

Skupština nije donela nikakve zaključke. Astor je bio i suviše prepreden, a da bi još i tu govorio.

To je trebao da bude šerifov zadatak. I majora Defrija. Morao je da govori i Hol Merkator, koji je svoju kuću podigao na Astorovom placu. I Heming Glas, mali krojač, dole na Kriku, koji je bio zadužen kod Astora. I još nekolicina drugih

ljudi koji su, zapleteni u mrežu velikog rančera, morali da mu budu pokorni.

Došao je i Hartman. I Kris Cimbalist.

Igrom slučaja oba nekadašnja prijatelja su sedela zajedno.

Hartman je zurio u svoje žuljevite ruke.

I iznenada se digne i ode.

Astor skoči:

— Kuda Hartmane?

— Idem!

Za farmerom se zalupe vrata.

Zatim ode i Cimbalist!

Astor je gledao za njima pretećim pogledom.

Ah, zar nisu obojica bili Hajensovi prijatelji? Moraće da zapamti njihova imena. Očigledno da su svojim odlaskom hteli da protestuju!

●

Sledeće noći je izgorela Cimbalistova nova pojata.

A Hartman u svom dvorištu nađe ujutro mrtvih sedamdeset kokošaka. Sedamdeset!

Podavile su ih kune i lisice.

Kako je bilo moguće da na njih navali toliki broj divljih životinja?

Tu i tamo bi lisica rastrgala po koje pile, a i lisica bi znala da odvuče po koji pernati primerak sa farme.

Ali sedamdeset kokošaka!

Pa to bi morao biti ceo čopor lisica!

Ili je možda neko te zveri doneo na farmu?

Na Astorovom ranču su odgajivali lisice, kune, lasice. Sve, što god je čovek samo mogao da zamisli.

Odgajivačima divljači se činilo da je zastrašivanje posetilaca ranča sa tim zverčicama veoma dobra šala.

To se sasvim dobro slagalo s karakterom tog čudnog čoveka, koji se okružio s tim grabljivicama, koje mu baš nisu bile ni od kakve koristi.

Tako je, na primer, u jednom kavezu držao ogromnu zmiju, koju je sa posebnom pažnjom negovao jedan crnac i koja je već mnogo posetilaca, koji su dolazili poslom na farmu, smrtno uplašila.

●

U večnici je potvrđeno ono što je nezvanični gospodar Garfild Kauntija još jutros odlučio:

Semjuela Hajensa je trebalo obesiti.

I to u ponedeljak ujutro.

Ali do tada je još morao proći ceo dan od onog što se sve dogodilo.

Bila je nedelja.

Na velikom dvorištu Astorovog ranča sve je bilo tiho.

Ne zato što je rančer bio tako pobožan čovek da bi zabranio rad nedeljom! On naprosto nije bio tu!

A to se na ranču uvek iskorišćavalo.

Njegova devetnaestogodišnja kćerka Judita je sedela gore u kući i čitala.

Ocu baš nije bilo pravo što ona toliko čita. Bio je besan što mu žena, koja je umrla na porođaju, nije rodila sina, nego kćerku koju je on, kad god je mogao, sakrivao od sveta.

Pa zar je to priličilo njemu, Frederiku Astoru, kolosu od čoveka,

kralju pašnjaka, da ima kćerku a ne sina?

Godinama se zbog toga istinski stideo.

No onda ga je utešila besprekorna i bilstava lepota kojom mu se kćer sve više odlikovala.

Ta lepota je postepeno ublažila sramotu što je osećao njenim rođenjem, ali je uporedo s tim u njemu neprestano rastao strah da će je izgubiti.

Čuvao je kao zenicu oka. Teško kauboju koji bi se usudio da joj uputi kakvu lošu reč! Omah bi ga kaznio.

A lepa Judita Astor opet nije volela ljude, koje je njezin otac okupljao oko sebe.

Ona je od malena volela samo jednog čoveka: onog crnog slugu, koga je Astor izgubio tamo gore u Montani, kada ga je na otvorenoj cesti oborio bičem, tako da je Vajat Erp, koji se upravo našao tu, nagovorio crnca da napusti rančera.

Nikada to Frederik Astor neće zaboraviti Vajatu Erpu!

Pored svega toga, Judita je rado volela da se muva oko korala, sudelovala je u poslovima na ranču, rado bi u mladalačkom zanosu izjahala na pašnjake...

Ali s kime?

Ako je već jahala, onda je to bilo samo sa ocem.

Ili, s vremena na vreme, s Bili Ritklifom, jedinim čovekom u koga je rančer imao poverenja.

I tako se njen život odvijao, preko dana u gornjim odajama rančerske kuće, između knjiga, klavira, slika koje je sama izradila i bezbroj pisama koje je pisala svojoj mrtvoj majci, o čemu naravno niko nije imao pojma.

U sumrak bi izjahala s ocem. Taj običaj poticao je još iz vremena kada je rančer mislio da se sa kćerkom, koju je dobio umesto sina, ne sme nigde pokazati po danu.

Zbog toga je lepa Judita Astor, uprkos svakodnevnog boravka na velikom balkonu, izgledala bleda i prozirna.

Rančer se toga dana dvokolicom odvezao preko u Ketl Krik, koji je bio udaljen od ranča oko petnaest milja. Morao je svratiti u grad, jer je Overland cesta vodila preko Glinvud Springsa niz Kristal River u Ketl Krik.

Na put ga je naterala jaka zubobolja, koja ga je mučila već nedelju dana. Inače sigurno ne bi pošao u Ketl Krik.

Zubar u Glinvud Springsu nije mnogo vredeo, a osim toga, uopšte nije dolazilo u obzir da ma ko iz „njegovog" grada, a pogotovu tip koji barata kleštama i pincetom, bude svedok toga kako veliki Frederik Astor stenje i urla.

Stari doktor u Ketl Kriku je bio skoro sasvim gluv, ali je zato bio mnogo bolji nego zubar u Glinvud Springsu — Džoni Dalton.

●

Dok Holidej je video rančera kada je prošao sa svojom dvokolicom. Bilo je to odmah posle jutarnje kafe. Kockar je upravo pogledao kroz prozor i pažljivo se zagledao u rančera.

— Kladim se da ga boli zub.

Maršal se nasmeja.

— Može li se tako nešto prepoznati na sedam jardi udaljenosti?

— Ne baš sa sigurnošću. Ali na obrazu ima tipični otok, a vidi se i crvenilo. To gadno boli.

Holidej napusti trpezariju i pređe na trem. Nakon nekoliko minuta se vrati.

— Odvezao se u Ketl Krik.

— Kako znate...?

— Rekao mi je berberin kad sam mu ponudio cigaretu.

— A otkuda on zna?

— Astor je skrenuo pored neke kuće. Tuda vodi put za Ketl Krik...

Vajat Erp je posmatrao ulicu.

— Danas je tu vrlo tiho.

— Da, ali ona tri kaktusova cveta su ipak ovde.

— Ko?

— Trojica iz onog kaktusovog buketa, iza kojeg se rančer sakrio. Znam i njihova imena. Onaj dugajlija, kome ste juče opipali zube, zove se Krejk, Persi Krejk. Onaj malecki je Eliot His, a taj je tu kao i rošavi Heri Liptin.

Vajat se okrene i pođe ka dvorišnom izlazu.

— Onda ćemo jahati.

— Na ranč? — upita kockar, pogađajući njegovu nameru.

Maršal samo klimne glavom.

Nekoliko minuta kasnije oni napuste pansion, neprimećeni od ljudi na glavnoj ulici i izađu na sporedni izlaz.

Nije bila nikakva umetnost naći put do Astorovog ranča. Jedini putokazi, koji su u celom tom kraju postojali, bile su table što su upućivale prema ranču.

— Mora da leži gore, na onom divnom zelenom proplanku koji se može videti s vrha južnog brega. Već onda smo se tamo spuštali. Tada smo ga i videli, a ako se ne varam, videli smo i sam ranč.

— Pa, ako ono što smo videli nije bio neki grad, onda je to morao biti ranč.

Bio je to Astorov ranč. Izgledao je stvarno kao kakvo veliko naselje na jednoj maloj uzvišici, usred velike visoravni, oko deset milja severozapadno od grada. Jedino je uspon znatno otežavao put do ranča.

No oba konja su bila izvrsni penjači i vični takvim putevima.

Pred samo podne oni prođu kroz veliku kapiju, sagrađenu od crvenog kamena i uđu u veliko dvorište.

Prvo su sreli ono riđokoso momče, s kojim se dan pre maršal skoro sukobio na glavnoj ulici. Džek Flanagan.

— Vajat Erp! — otme se čoveku.

Maršal skoči iz sedla.

Flanagan uzmakne sve do ulaza od zgrade iz koje je izašao.

— Šta tražite ovde, maršalé?

— Da li je rančer kod kuće?

— Ne, odvezao se u grad.

— Pa, onda će tu biti njegova žena.

— Njegova žena... ne... on nema ženu.

— Moja je majka već devetnaest godina mrtva — začu se zvonki devojački glas sa verande.

Oba prijatelja se okrenu, Holidej, koji je uvek bio podozriv samo toliko da je kao i pre mogao imati Flanagana na nišanu.

Devojka priđe belo obojenoj ogradi verande. Imala je na sebi lepu, kao nebo plavu haljinu, koja joj je dosezala do gležanja, i skladnu malu keceljicu. Kestenjastu kosu svezala je pozadi u konjski rep.

Judita Astor bila je potpuno svesna svoje lepote. Bilo je sada u njenom pogledu nešto od ponosa njezi-

nog oca dok je posmatrala dvojicu stranaca.

— Slučajno sam čula razgovor. Jeste li vi zaista Vajat Erp?

Čovek iz Misurija podiže šešir.

— Da, mis.

I kockar je pozdravi.

— A ovo je Dok Holidej?

Kockar se nemo nakloni.

Sa neskrivenom ljubopitljivošću devojka ih je posmatrala. Čitala je mnogo o njima u novinama, koje je rančer nabavljao sa svih strana.

Nije se mogla nagledati tih ljudi o kojima su se pronosile tako nemoguće priče, a koji su ipak izgledali tako neupadljivo. Neupadljivo, dok ih čovek nije upoznao. Nije li maršal ostavljao sjajan utisak? Visoki vitki čovek, tamne kose, dubokih plavih očiju i zanosnog osmeha na muževnom, markantnom licu? A kockar sa svojom elegancijom i finim crtama lica, sa očima...

„Kakve li su samo oči u tog čoveka"! pomisli Judita kad se zagleda u njih i prođe je jeza. Kakve li oči! Kao led hladne i kao ponor duboke...

Devojka jedva skrenu pogled s dvojice jahača.

— Moj otac nije na ranču.

— Čuli smo već od kauboja — reče maršal. — Da li bismo možda mogli da razgovaramo s nadzornikom?

— S njim ne možete razgovarati! — gunđao je Flanagan, mešajući se u razgovor. Ali devojka zapovednički mahne rukom, pokretom koji je jasno govorio o njenom poreklu.

— Dovedite upravitelja, mister Flanagan!

— Kako hoćete, mis.

Čovek se odgega.

Ali se ne vrati.

Vajat koji je, čekajući, stajao pred verandom, okrene se nakon nekog vremena prema Holideju.

Ovaj sam klimne glavom. Oni su se razumeli bez reči.

— Pa, mis, čini mi se da ću morati sam da potražim Bili Ritklifa.

— Vi ga poznajete?

— Još ne. Ali brzo ću ga upoznati.

Vajat pređe veliko, suncem obasjano dvorište i obiđe oko korala.

Tu je na zemlji klečao neki čovek i opipavao jedno konjsko kopito, kao da je to najzanimljivija stvar na svetu.

Čovek iz Misurija se stvori kraj njega i takne ga za rame.

— Jeste li vi mister Ritklif?

Čovek malo okrene glavu na stranu, ali ne pogleda gore. Imao je bezbojne razroke oči s belim trepavicama a usta skoro bez usana.

— Flanagane, udalji tog tipa.

— Dobro.

Riđokosi zamahne.

Ali pesnica mu udari u stub od korala, tako da je drvo zaškripalo.

No, pre nego što je mogao da pokuša ponovno da udari, obori ga udarac bridom ruke.

Tek sada se čovek tankih usana i razrokih očiju uspravi, podiže kovrdžavu kosu s čela i prosikta na maršala:

— Šta vi to sebi dozvoljavate, Erp?

— Ah, vi znate ko sam! Pa onda izvolite sa mnom. Imam s vama da porazgovaram.

— Ali ja nemam sa vama.

Bili Ritklif munjevito ustukne nazad i već je u ruci držao težak kamen.

— Izgleda da rado koristite kamenje kao oružje, Ritklife.

Nadzornik iznenada poblede kao kreč. Ali se brzo pribra.

— Šta vam pada na pamet, čoveče! Upadate ovamo kao kakav bandit, obarate jednog mog čoveka i mene vređate.

Vajat se podboči i oštro pogleda u ružne oči kauboja.

— Slušajte, Ritklife! Imam sa vama da razgovaram. To sam vam poručio po vašem čoveku. Vi ste pak mislili da je važnije opipavati sasvim zdravo kopito ovog kljuseta.

— Šta hoćete od mene?

— Prvo: bacite kamen iz ruke!

— Ni ne pomišljam na to. Kako vidite, ja sam nenaoružan.

— Nenaoružan? Pa, kao što je i David bio nenaoružan. Ima, Ritklife, ljudi koji i kamenjem dobro ubijaju.

Opet se preko nadzornikovog lica osu talas bledila.

— Ne razumem vas. Zadržavate me, Erp. Ako se momci vrate, rastrgnuće vas. Tada neću moći ništa da učinim za vas.

— Sreća da mi vaša pomoć neće biti potrebna. Pođite sa mnom!

— Kuda?

— U grad!

— Jeste li poludeli? Ne mogu da napustim ranč!

— Zašto da ne?

— Jer nema gazde.

— Ja sam tu — dopre do njega Juditin glas iz dvorišta.

Iza nje se pojavi visoka prilika kockara.

— Vi? Mis Astor! Čovek hoće da me kidnapuje!

— Mister Erp je samo rekao. da hoće da vas povede sa sobom u grad.

— Da. I? On može svašta da kaže. Ne verujem mu! Ko mi garantuje da je on zaista Vajat Erp? Možda je neki razbojnik koji će me usput...

Vajat ga brzo prekine:

— ... gde stari put skreće prema Ketl Kriku. Govorite samo dalje, Ritklife.

Na to nadzornik pođe nazad i steže kamen.

— Bacite kamen, Ritklife!

— Ne, nikada!

— Dok!

Hitac zaštekće i kamen pade na zemlju.

— Mis Judit! — urlao je nadzornik. — Pokoravam se sili i zahtevam da izvestite rančera. Ovaj tip ovde je banuo na ranč sa svojim ortakom u dobro smišljeni čas, da izvrši prepad na mene.

— Pazite — opomene ga maršal. — To sa prepadom ćemo malo podrobnije razmotriti u šerifovoj kancelariji u gradu. U prisustvu Sejma Hajensa.

Kauboj iznenada pozeleni od straha.

— Sa... Sejmom... Hajensom?

— Tačno.

Devojka je nepomično stajala na dvorištu.

Vajat joj se obrati.

— Žao mi je što nisam mogao da vas poštedim ove svađe. Čekao sam toga čoveka u gradu.

— O čemu se radi?

— O presudi nekom Semjuelu Hajensu, protiv koga je Ritklif svedočio pre pet godina.

— Jahaćete s njima, mister Ritklif! — naredi oporo Judit Astor.

Nadzornik se tresao kao prut.

— Mis Judit! Kako ste to mogli da naredite! Taj čovek nije Vajat Erp, to je neka propalica...

— To je Vajat Erp — reče ona vrlo odlučno, ne spominjući da ga je

kao i kockara odmah prepoznala po fotografijama iz novina. — Idite po svoga konja i odjašite s njima.

Ritklif pogne glavu i ode.

Kada se, zašavši za ugao štale, okrenuo, opazi na svoje zaprepašćenje da je kockar izašao za njim.

Sledio ga je sve do štale.

Kad je osedlao konja i hteo da uzjaši, Dok Holidej ga uhvati za mišicu.

— Lagano i lepo jaši, burazeru, preko dvorišta do kapije. I, ako te nešto zasvrbi, ne zaboravi da i mene povremeno zasvrbi šaka. To kod mene onda izaziva iznenadne pokrete, posle kojih mi se redovno revolver stvori u rukama. A onda se svašta dogada! Ali tebi sigurno nije mnogo stalo do toga da doživiš jedan takav moj napad. Podi.

Ritklif je siktao:

— Vi mi pretite, Dok Holidej.

— Još ne, nadzorniče. To je samo dobronamerna opomena i upozorenje na simptome jedne prelazne bolesti.

— Prelazne...

— Pa uvek je bio slučaj da su svi oni koje sam zarazio. dobili otrovanje olovom.

Kaubojevo lice opet preblede.

Nije uzjahao, nego odvede svog zelenka u dvorište želeći da pokaže da mu baš nije stalo do „otrovanja olovom".

Vajat Erp i kockar skinuše šešire pred rančerovom kćerkom i uzjahaše svoje konje.

Judit Astor ih pozdravi, mahnuvši im rukom.

„To su bila dva džentlmena — pa koliko ih god otac proklinjao", mislila je devojka u sebi.

●

Rano popodne Vajat Erp i Dok Holidej stigoše u grad sa nadzornikom Astorovog ranča.

Na trotoaru su se ljudi zaustavljali, začuđeno posmatrajući grupu jahača.

Šta li to beše? Vajat Erp je doveo u grad Astorovog nadzornika?

Tri čoveka sjašu pred šerifovom kancelarijom.

Ritklif baci pogled preko, prema „Sanšajn" baru, koji je takođe pripadao Astoru i pred kojim je video da stoje Krejk, His i Liptin.

Ali tri momka se i ne pomakoše. Stajali su tu kao kipovi.

Ritklif prvi uđe u šerifovu kancelariju.

Vajat mahne podbulom šerifu.

— Dovedite zatvorenika!

Šerif pogne glavu.

— Hajde! Šta čekate?

— Ne mogu.

— Zašto?

— Nema ga.

Vajat zgrabi svežanj ključeva i odjuri u hodnik s ćelijama.

Stvarno! Ćelija Sejma Hajensa je bila prazna. I ostale ćelije su takođe bile otvorene.

Mirna koraka maršal se vrati u kancelariju, obesi svežanj s ključevima na kuku i prodornim pogledom pogleda šerifa.

— Gde je? — upitao je sasvim tiho, ali preteći.

— Ne znam — promuca šerif.

U trenu je Vajat bio pored njega i grubo ga digao sa stolice.

— Gde je? — ponovi.

Šerif se povi, izbegavajući odgovor. Onda prošapta:

— Došli su po njega.

— Ko?

— Momci.

— Imena!

— Ja ih ne poznajem.

Čovek iz Misurija snažno gurne podlog šerifa u ugao uz peć.

A onda mu u ruci bljesne teški bantlajn specijal i oroz metalno škljocne.

— Poslednji put pitam: ko ga je odveo?

Šerif pogledom potraži Ritklifovu pomoć. Ali ovaj se čuvao da ne dođe u istu kašu kao i šerif.

— Pa mislim da su to bili Astorovi ljudi.

— Imena.

— Mislim Liptin, da, jedan je ličio na Liptina...

Vajat vrati revolver u futrolu te gurne Ritklifa pred sobom na trem.

Holidej osta iza nadzornika.

Koračajući oštro, Vajat pređe ulicu i uputi se pravo prema „Sanšajn" baru.

Kad je skočio na trem, lukavi His kao vidra šmugnu u stranu.

I Krejk uzmakne.

Vajat zastade pred onom trojicom. Uspravan i preteći.

— Gde je on?

Samo tri reči, ali tako jasne da niko od te trojice nije imao šta da pita.

— Nema ga — promuklo reče Liptin.

— Gde je?

Krejk se uspravi.

— Tamo kuda i spada.

Onda maršalova pesnica poleti kao munja. Udarac je pogodio herkuleski građenog čoveka kao malj i on udari o zid točionice.

— Lani, Krejk, jer ćeš tri dana videti i brojati samo zvezde.

Mada je bio divovskog rasta, u grudima Astorovog čoveka kucalo je zečje srce.

— Bio je to Liptin, maršale, i His, taj pacov, da His je bio podstrekač.

Lukavi revolveraš His je hteo jednim skokom da umakne iz opasnog područja.

Ali, kao krak ogromnog polipa, ruka čoveka iz Misurija ga zgrabi i privuče sebi.

Vajat podigne patuljka sa zemlje i unese mu se u lice.

— Gde ste ostavili Hajensa?

— U pomoć! — grlato se derao patuljčić. — U pomoć!

Tada ga maršal baci pored Krejka na drveni zid. Izgledalo je da se čuje kako mu kosti pucaju.

Ledeni pogled čoveka iz Misurija se zaustavi na Liptinu.

— Dovedi ga, Liptine! Dovedi ga ovamo! A ako se ne vratiš ja ću te potražiti! Gubi se!

Rošavi čovek skoči na svoga konja i odjuri niz ulicu u pravcu Ketl Krika.

Vajat Erp zgrabi Krejka i Hisa, podiže ih u vis i gurne ih preko ulice.

Nekoliko minuta kasnije za njima se zalupiše teška rešetkasta vrata zatvorske ćelije.

Kad je šerif video kako se maršal vraća, sav se zajapurio i izgovorio u jednom dahu:

— Ovo se neće dobro svršiti, maršale! Preklinjem vas!

Vajat ga nije ni pogledao i opet izađe.

Ritklif je sav bled stajao pred Holidejem. Ruke su mu neprimetno drhtale.

Vajat Erp pokaza na konja, koji je još stajao pred vratima.

— Uzjašite, Bili Ritklif! Ići ćete za Liptinom i dovešćete Hajensa ovamo. Čekam vas. A ako se ne vra-

tite i vas ću potražiti. Budite sigurni da ću vas naći!

U divljim skokovima razroki kauboj se dočepa svoga konja, vinu se u sedlo i odjuri ulicom prema Ketl Kriku.

●

Nisu se vratili, ni Liptin ni nadzornik. Kao što je maršal u stvari i očekivao.

Kasno popodne sa overlend kočijom stiže neki mršavi dugajlija u crnom odelu.

Ljudi su ga merili radoznalim pogledima.

Iz hotelskog trema izađe Vajat Erp i pođe mu ususret.

— Sudija Tvist?

Čovek u crnome potvrdi, skine svoje naočare i poče da briše stakla. Ne gledajući maršala, upita:

— Vi ste Vajat Erp?

— Da.

— Dobro, ja sam sudija Grisi.

— Ja sam tražio oblasnog sudiju...

— On je bolestan, zato sam ja došao. Ja sam mu zamenik.

— U redu.

Onda maršal objasni čoveku, koji je više ličio na mumiju nego na živo biće, o čemu se radi.

Grisi je izveštačeno kašljucao.

— Videćemo šta kažu svedoci. Zakazaću raspravu za sutra u šest sati ujutro.

— Šest sati? U to vreme, sudijo, niko neće doći.

— Ne smeta. Samo neka su glavni akteri: ja, šerif i optuženi.

Holidej je stao iza maršala i reče tako glasno, da je Grisi mogao čuti:

— Poslaću guverneru brzojav, maršale. On nije znao da je oblasni sudija bolestan.

— Grisijeva glava, koja se na tankom vratu opasno klatila, pocrvene kao paprika.

— Ko je taj čovek? — zakrešta.

— Neće vas to mnogo interesovati. To je Dok Holidej, jedan guvernerov prijatelj.

Sudija opet promeni boju. Ovaj put preblede.

— ... guvernera?

Holidej prođe pored sudije.

— Treba li šta da učinim, maršale?

Vajat Erp zapali cigaru.

— Da, neka guverner pošalje sudiji Grisiju jedan izvod iz sudskog pravilnika, da bi ovaj naučio da se pre devet sati ne zakazuje nikakva rasprava. Zatim jednu karakteristiku sudije Grisija. Nadalje, četu konjanika. I pozdrav od mene.

Džefri Džonatan Grisi ustukne od stepenica.

Holidej se okrene i tiho zviždeći krene prema pošti.

Sudija se obazre.

— Ej, zaboravio sam... jednu torbu u... u kolima preko...

Otrči, onako ukočenih nogu, prema kočiji i ukrca se.

Na njegovo zaprepašćenje, vrata na suprotnoj strani se otvore a u njima se ukaza lice Dok Holideja.

— Niste li možda još nešto zaboravili, sudijo? Na primer vašu punomoć? Vaš revolver ili narudžbu za mrtvački sanduk u Riflu?

Sasvim izgubivši izveštačeno dostojanstvo, čovek klone u sedište.

— Kočijašu! — kreštao je — kreći dalje, smesta dalje!

Holidej uz grohotan smeh zalupi vrata na kočiji.

Kočija, koja je saobraćala samo između Glinvud Springsa i Rifla, okrene i bučno odjuri iz grada.

Holidej se vrati maršalu, koji je zamišljeno stajao na stepenicama pred ulazom u hotel.

Dakle, i čovek u pošti je nepošten. Nije poslao moj brzojav nego je tražio nova uputstva od Astora. Onda je taj najmio ovo strašilo.

Holidej se složi.

— Dobro, ja ću to sredtti, pa će oblasni sudija doći malo kasnije. Glavno da dođe.

Kad je ušao u poštu, neki čovek šmugne iza vrata.

Revolveraš Morgan Ronko:

Holidej ga odmeri oštrim pogledom i zaustavi se pred njim.

Na to ovaj naglo izusti:

— Šta hoćete?

Holidej se zagleda u Astorovog čoveka, koji pokuša da digne desnu ruku.

— No, mister, zar ste izgubili dah? — upita ga kockar grubo.

— Šta...?

— Mislim, da li vam je nestalo vazduha u plućima? U tom slučaju bih vam lako mogao pomoći. Napraviću vam za nepune dve sekunde u plućima šest rupa velikih kao palac, sve sa ovom mojom pucaljkom.

Ronko je bez sumnje bio surov momak. Ali ova, tako ljubaznim rečima učinjena ponuda, ipak ga je obeshrabrila.

On pokuša da se izgubi na sporedna vrata.

— Ne, mister, bez okolišenja. Ili možda upravnik pošte voli promaju?

Upravnik pošte se skupio za svojim stolom iza šaltera i zinuo. Razvalio je usta od uha do uha.

Taj Holidej je stvarno bio strašan. Zašto li je samo došao? Da li je ono s Grisijem pošlo naopako?

Prokletstvo, to će biti! Teško da je došao zbog Ronka, jer taj je došao u poštu iz dvorišta.

Nebesa! Došao je zbog maršalovog brzojava, koji on, upravnik pošte Čarli Vorner, nije predao, kako mu je to bila dužnost.

„Zbog toga je došla ta kockarska hladna njuška"! brzo je razmišljao Vorner i pogleda u leđa koja mu je Dok okrenuo.

Uspeo je da izvuče revolver iz poluotvorene fioke i da ga podigne, kada mu u susret prasne hitac, na koji odmah usledi drugi koji je probio Ronkovu desnu ruku.

Vorner klone sa svoje stolice prema policama sa poštom.

Metak mu je oprljio levi obraz gore na jagodici.

Ronko je stajao, kao da ga je grom udario.

Njegov kolt kalibra četrdesetpet, proizvod „Smit end Veson", koji je izvukao kad se kockar okrenuo Vorneru, ležao je pored njega na podu.

— Da li je po volji još koja rupa? — upita ga ledeno kockar.

Sada, kad je zaurlao od strahovitog bola u ruci, Ronko je došao k sebi.

On se slepo zaleti na upereni revolver.

— Raščerečiću te, tvore smrdljivi!

Sa akrobatskom spretnošću kockar izbegne sudar sa banditom i udari Ronka revolverskom cevi po glavi, da je sve praskalo.

Opasni Morgan Ronko bio je otpisan.

Opruživši udove, ležao je na prljavom podu.

Holidej ponovo napuni revolver.

— Tako, momče, a sada ćeš predati brzojav koji si bacio.

Vorner posluša.

— A sada ćeš još dodati ovo: zatajio sam brzojav, jer nisam upravnik pošte, nego varalica!

Vorner zastane.

Holidej se nagne k njemu preko šaltera.

— Hoćeš li da ja to učinim?

Vorner započne i opet stade.

Holidej ga odgurnu od telegrafa i preda vest brže i sigurnije nego što je to poštar Vorner ikada mogao da učini.

— Sada sam gotov. Šefovi Vels Fargo kompanije, tamo preko u Riflu će me prijaviti u Denveru...

— Čvrsto verujem u to — odgovori Holidej, krenuvši ka vratima.

Onda baci još jedan kratak pogled ka čoveku na podu.

— Ovome pozovite lekara. Kad opet ozdravi, moraće vežbati levicom — reče i zalupi vratima.

Napolju je stajao Vajat Erp.

— Ko je bio tu unutra?

— Mislim da je bio Ronko.

— Je li... mrtav?

— Ne, spava. A kada se probudi, ustanoviće da više neće moći da drži revolver desnom rukom.

— Hodite, idemo kod majora.

Holidej se još jednom okrene na ulici i zastane.

— Maršale, evo nam dolazi poseta.

Sada se i Vajat zaustavi.

Dolazila je elegantna brdska kočija, kojom je upravljala divna žena, a koju su vukla dva rasna vranca.

— Kćerka Frederika Astora — reče Vajat i sačeka dok ih je Judit Astor stigla.

Ona hladno pogleda maršala.

— U gradu se puca?

— Da, mis, ako je to potrebno.

— Da li je potrebno?

— Bilo je potrebno.

— I?

— Možda će uskoro to opet biti potrebno.

Na to ona siđe sa kočije i stane pred Vajata.

Holidej zapali cigaretu i reče:

— Pa ja već mogu i sam otići do majora.

— Da, molim vas, učinite to.

Kockar se nakloni i ode.

— To je džentlmen — reče žena.

Vajat se nasmeši i reče:

— Ja za sebe to ne mogu da tvrdim.

— Mislila sam da ste to i vi, dok ste bili na ranču. Vidite, doktor je taktičan. Osetio je da bih htela s vama nasamo da razgovaram.

— Šta želite, mis Astor? — prekide je Vajat.

— Vama se žuri, zar ne?

— Vi ste to sami rekli.

Tada ona pokuša da izdrži njegov pogled.

— Mister Erp, zašto mrzite moga oca? — upita Judit.

— Ne mrzim ga!

— Mrzite ga, kao đavola!

— Varate se, mis Astor. Možda on mene mrzi, a vi ste to pomešali.

— Ali ga ne trpite i suprotstavljate mu se gde god stignete. Zašto ste opet došli u Garfild Kaunti? Da ga mučite...

— Može li se njega uopšte mučiti?

— Da, i zato ste se vratili. Zato ste se pobrinuli da vas guverner pošalje ovamo.

— Tako misli Frederik Astor!

— Da, tako on misli, i to je istina!

Vajat se nasmeje. — Vi ste lepi, a još ste lepši kad se ljutite, mis As-

tor. Na žalost, nemam vremena da uživam gledajući vas.

Na to ona uzbuđeno dodade:

— I ja vas mrzim. Toliko da znate. I molim boga da vas Kul Hatn pogodi kada dođe.

Naglo ućuta i pritisne ruku na usta.

— Ne brinite, mis, ja sam već davno načisto s time kako stvari stoje — blefirao je čovek iz Misurija.

— Šta to znate?

— Dovoljno!

— Dobro, onda znajte. Ne znam ko je naručio tog revolveraša, ali je dobro da dolazi. A s njim je i Džek Armstrong.

— Kao i uvek — odgovori Vajat mirno.

Često je već čuo o tim nezgodnim kavgadžijama i, naravno, nije baš bio oduševljen činjenicom da će ta dva nitkova doći ovamo.

— A šta sada želite, ledi?

— Ništa više, Vajate Erpe. Htela sam samo da se osvedočim o tome da niste džentlmen.

— Koji put može biti teško da čovek ostane džentlmen. Naročito ako je nekoliko nitkova uporno protiv toga.

— Nekoliko nitkova. Hoćete li time da kažete da je i moj otac nitkov?

U tom trenutku jedan jahač naiđe iza ugla. Ugledati maršala, podignuti revolver i munjevitom brzinom opaliti nekoliko metaka na njega — sve je to bila stvar jednog trena.

Ali već posle njegovog prvog metka umešao se maršalov bantlajn specijal i oborio čoveka, koji je još uvek pucao, iz sedla.

Vajat je hteo da potrči prema njemu, kada iznenada žena teško klonu i pade na njega.

On zapanjeno pogleda u lice Judite Astor, koje je bilo žuto kao vosak.

Iz jedne poprečne ulice dojuri Dok Holidej.

Vide maršala, koji je jednom rukom držao ženu, a drugom kolt, pa odmah zatim ugleda kako drugi jahač dolazi iza ugla.

— Lopez! — povika kockar. I njegova dva slonovačom ukrašena pištolja izleteše iz futrole.

Lopez se zanese u sedlu.

Treći jahač, koji je jurio glavnom ulicom, zaustavljen je pogotkom u mišicu, kliznuo je s druge strane konja i pao na zemlju.

Dok Holidej pojuri ka maršalu.

— Krasan grad je taj Glinvud Springs! Đavo ga odneo, zbilja je teško da se čovek prijatno oseća u njemu. Hej, šta je sa ledi?

Holidej joj podigne spuštene kapke.

— Pala je u nesvest!

Vajat iznese Judit Astor na trem.

Neka starija žena izleti iz kapije i kukajući se baci na devojku.

— Judita! Dete moje! Ubili su te! Prorekla sam, neće se dobro svršiti to s tvojim ocem! Uvek je umešan u neke borbe... Oh!

Holidej gurne ženu u stranu i površno pregleda onesvešćenu devojku...

A onda iznenada izvuče svoju ruku ispod nje. Bila je krvava.

— Brzo — naredi ženi — odnesite je u kuću. Dolazim odmah. Idem samo po svoju torbu.

— Riko Lopez — mrmljao je maršal, kad je pogledao na skitnice, koje su još, stenjući, ležale na tlu, a

koje je pre nekoliko nedelja već sreo.

Lopez nije bio mrtav. A i njegovi ortaci su bili živi.

Užarenih očiju bandit s juga, poreklom iz Nju Meksika, buljio je u maršala.

— Pa, Vajate, opet je pošlo naopačke!

— Poslednji put, Riko. Sada je gotovo! — reče maršal i lično odvuče bandite u zatvor.

Povereni su nezi starog lekara, a maršal je prisustvovao pružanju prve pomoći.

— Riko, sutra dolazi sudija Tvist. Taj će ti propisati uže, pa ćeš onda ekspresnom poštom u pakao!

Zapravo nije ni imao nameru da optuži vođu bandita zbog pokušaja ubistva, ali Lopez je toliko toga imao na duši da je sve to ionako bilo dovoljno za doživotnu robiju.

A i ljudi, koji su došli s njim, mogli su da računaju sa sličnom presudom.

Onda se čovek iz Misurija uputi prema kući u koju je bila smeštena Judit Astor.

Tek sada se pomalo počeše pojavljivati ljudi iz svojih kuća, skupljajući se izbezumljena i bleda lica pred kućom one krojačice u kojoj je Dok Holidej previjao i čistio ranu na leđima kćeri Frederika Astora.

Kad je devojka opet otvorila oči, odmah se setila svega što se dogodilo.

Ona je videla samo Doka Holideja, pa uplašeno promuca:

— Da li je maršal mrtav?

— Ne, ledi, time vas ne mogu poslužiti...

— Vi ste grozni, Dok Holidej. Da li je to već Hatn?

— Ne, toga još čekamo. Ovo je bilo samo predjelo.

U to uđe maršal.

— Hodite, Dok. Moramo otići odavde.

Uprkos bolu u leđima, devojka se uspravi i povika.

— Kuda ćete?

Maršal je prezrivo odmeri i odgovori:

— Vi ste isto tako radoznali kao i vaš otac, Judito Astor.

S tim rečima napusti kuću, a kockar ode za njim.

●

Frederik Astor je brzo pobegao od zubara u Ketl Kriku.

Odvezao se natrag na ranč.

Riđokosi Flanagan mu je odmah raportirao o svemu što se u međuvremenu zbilo.

Rančer je besneo:

— Vajat Erp? Ovde! — Onda trgne bič i poče da bije čoveka ni krivog ni dužnog.

— Prokleto pseto! Dopuštaš da taj čovek dolazi na moj ranč?

Bivši obijač vozova stajao je tu kao kip i pustio da po njemu pljušte udarci a da se ne brani.

Kada se rančerov bes malo stišao, Flanagan zastenja:

— A vašoj se kćeri, izgleda, toliko dopao, da se odvezla za njim.

Morao je gazdi da zada taj udarac.

Astor baci bič za njim.

Ali on je trčao kao da ga sve furije gone.

— Jednog dana ću te prebiti, pseto! Banditu! Otkuda si se samo dovukao...

Flanagan više nije čuo kakvo li mora da mu je poreklo po mišljenju ovog svog brata. Već se bio sklonio iza vrata neke staje.

Ritklif je u Blinvud Springsu imao brata — mesara Džonsona, jednookog čoveka, koji se teško mučio da prehrani svoje trinaestoro dece.

Maršal je već dan ranije saznao da se nadzornik Astor ranča često nalazi u kući toga mesara.

Bilo je negde oko deset sati uveče istoga dana.

Maršal je stajao na jednom uglu kuće i posmatrao kako Dok Holidej nestaje iza drugog ugla.

Nakon par minuta začuje se poluglasni zov ćuka iza mesareve kuće.

To je bio znak. Dok je, dakle, mogao da zauzme svoje mesto u dvorištu.

Vajat Erp stupi na trem i pokuca na mesareva vrata.

Mesar dođe sam i otvori. Vajat dodirnu obod šešira.

— Zovem se Erp. Želeo bih da vam postavim samo jedno pitanje, mister Džonson.

Čovek reče:

— Da?

— Imate li nameru da sebe i celu svoju porodicu unesrećite zbog Bili Ritklifa?

Čovek je počeo da se guši.

— Kako to da razumem?

— Astorovi ljudi su odveli uhapšenika iz zatvora. Vaš brat je za to znao. I bilo mu je stalo do toga. Pozvao sam ga da Semjuela Hajensa vrati u zatvor. Umesto toga, smatrao je za bolje da odjaše u Ketl Krik.

— Moj brat je rođen u Ketl Kriku — reče mesar.

— Znam. Pa i onog jutra je dolazio iz Ketl Krika, kad je ubijen pomoćnik šerifa Džois Anderson.

— Ne razumem...

— Mister, pomislite na vašu porodicu. Ako s vašim polubratom budete duvali u isti rog, možete posle i kaznu da podelite s njim. Za ubistvo čoveka se i posle pet godina još dobija dvadeset godina robije sa prisilnim radom.

— Ubistvo...

— Da, ubistvo! Optužujem vašeg brata za ubistvo pomoćnog šerifa Džoisa M. Andersona!

Mesar ustuknu kao gromom pogođen. — Ne! — reče. Onda gurne ulazna vrata. — Bili! — vikne muklim glasom. — Bili, dođi dole! Nisam znao... sa tim neću da imam ništa zajedničko.

Međutim, nadzornik Frederika Astora je izabrao drugi put: kroz dvorišna vrata.

Iznenada se pred njim stvori čovek, kao da je iznikao iz zemlje.

I pritisnu mu na prsa dve revolverske cevi.

— Znao sam, Ritklife, da ćemo se uskoro opet videti — reče kockar podrugljivo. Onda čoveku istrže oružje iz opasača i izvede ga pred kuću, gurajući ga pred sobom.

U hodniku im maršal dođe u susret.

— Bili! — stenjao je mesar. — Šta si to učinio...?

Holidej zaveže nadzorniku ruke na leđa i zapuši mu usta.

Maršal u međuvremenu opomenu ukućane.

— Ako se o tome išta čuje u javnosti, onda će, Džonsone, i vaša porodica biti umešana.

Mesar obeća da će ćutati.

— Ništa o tome nismo znali, maršale! — uveravao ih je zaprepašćeni mesar.

●

Ujutro sledećeg dana u Glinvud Springs stigne sudija Tvist.

Bio je to čovek šezdesetih godina, srednjeg rasta i energična pogleda.

Vajat Erp zamoli šerifa Volverhempa da mu pođe u susret do kočije.

Nije hteo više ni na sekund da ostavi Ritklifa samoga. U to Holidej proturi glavu kroz dvorišna vrata kancelarije.

— Našao sam Hajensa, maršale. Imali ste pravo. Liptin i njegovi nitkovi su ga zatvorili u jednoj staji iza banke.

— I?

— Kola su spremna. I Kris Cimbalist je tu.

— U redu. Evo me za par minuta. A stiže i sudija Tvist.

Stari sudija uđe u kancelariju.

Vajat Erp ga pozdravi i obavesti ga o svemu što je bilo potrebno.

— Raspravu ćemo održati u jedanaest sati — odredi odlučno sudija. — Možete li sve pripremiti, mister Erp?

Vajat pogleda Volverhempa.

— To je vaša šansa, šerife. Dajte se na posao. U jedanaest sati će oblasni sudija otvoriti raspravu protiv zatvorenika.

Šerif nije ništa znao o Ritklifu, koji je već sedeo u zadnjoj ćeliji zatvora, samo što je maršal dao da se zatvor osigura sa strane od hodnika.

Misleći na Hajensa, šerif reče:

— Ali zatvorenika nema!

— Rasprava će biti održana!

Kad se šerif udaljio, da bi poduzeo potrebne pripreme za raspravu, maršal objasni sudiji kakvo je pravo stanje stvari.

Tvist pređe rukom preko svoje retke kose.

— Teško je s Astorom — reče, uzdahnuvši.

— Tvrdoglav čovek, a osim toga mu se teško šta može dokazati.

— Ne teško — reče sudija — nego nikako. Ništa mu se ne može. Uvek nađe nekoga ko za njega vadi kestenje iz vatre.

— E, onda jednom treba da se pobrinemo da ovom prilikom sam čestito opržimo prste.

Oblasni sudija odmahnu glavom.

— To nećemo uspeti. On je premazan svim mastima, a osim toga ima dosta para i vlast da pred sobom ruši sve što mu smeta. U poverenju vam kažem da smo sa overlend-kočijom prestigli grupu jahača. Ljude s licem grubim kao đon, sivih očiju i divljeg izgleda, a sa nisko obešenim revolverima. Kladim se da ih je on skrenuo na naš put.

— Nije isključeno.

— Sasvim sigurno — reče sudija. — Do sada sam imao sreću da nisam morao ništa da preduzimam protiv njega i...

Topot konjskih kopita naglo je prekinuo sudiju. On požuri ka prozoru.

— Evo ih, dolaze!

Vajat Erp ostade kraj pisaćeg stola.

— Tačno u jedanaest sati u gradskoj većnici, sudijo!

Ficdžerald Tvist umorno klimne glavom.

— To će biti najteža rasprava u mome životu — mrmljao je stari su-

dija sam sebi, kad su se za Vajatom zalupila dvorišna vrata.

Napolju je čekao Dok Holidej. Zaobilaznim putem krenu u dvorište banke.

Maršal udari dva tri puta sekirom i razbije bravu na šupi.

Usred prostorije na podu je ležao Hajens. Vezanih ruku i nogu i sa krpom u zubima.

— Kako ste ga samo našli? — upita Vajat kockara.

— Ja sam se šunjao ovde naokolo pa sam, čuvši tiho krkljanje, oštroumno zaključio da Astorova banka ovde sigurno čuva slona.

Hajensa utovare na Cimbalistova kola, pod ceradu, i odvezu ga.

Četvrt časa kasnije Cimbalist kolima uđe u Hartmanovo dvorište.

Vajat Erp izađe iz kola.

Iz kuće izađu Hartman i njegova žena.

Vajat pogleda farmera.

— Mister Hartman, vi niste uvereni u krivicu svoga nekadašnjeg prijatelja?

— Otkud znate...?

— Jer inače ne bi, kao i Cimbalist, napustili skupštinu građana.

Žena gurne čoveka.

— Reci maršalu, Ed! Moraš mu reći.

Hartman se nakašlja.

— Tako je, mister Erp. Hajens nije mogao biti ubica. Onog jutra je bio ovde. A pre njega je prošao tuda jedan drugi jahač. Jedan, koji je došao iz Ketl Krika, gde živi žena koju posećuje svake subote.

— Bili Ritklif!

— Vi znate...?

— Pretpostavljam. A mister Cimbalist, koga sam posetio odmah pošto je napustio skup građana, rekao mi je da je Ritklif mrzeo pomoćnika šerifa Andersona.

Hartman potvrdi.

— Zbog Džoli... mislim, zbog mlade žene u Ketl Kriku na koju je i on bacio oko.

— Sve ste to znali, pa ipak ste ćutali?

Čovek se zbunio ali onda nastavi tužnim glasom:

— Mister Erp, vi ne znate kako je to ovde kod nas...

— Nigde u zemlji nije drugačije — izjavi oporo čovek iz Misurija.

— Ipak, maršale, ovde je drugačije! Ovde je Frederik Astor.

— Tu smo! Frederik Astor! Najmoćniji čovek, koji je svakog mogao da ugnjetava, ako bi se usudio da pisne protiv njegovih odluka i postupaka.

— Dovoljan razlog za ćutanje! — dodade Hartman. — A koliko je tek muka za savest jednog čestitog čoveka koji zna da mu prijatelj bez ikakvog razloga pet godina čami u kamenolomima.

Čovek iz Misurija prekrsti ruke na grudima i nasloni se na kola.

— Mogli bi mu se nečim odužiti.

— Kome? Sejmu? — upita Hartman.

Maršal potvrdi.

— Kako? — Zvučalo je to kao krik njegove ranjene duše. — Sve ću učiniti, ali moram da mislim i na moju decu! Ali recite mi ipak šta mogu da učinim?

Vajat otkrije kola.

Pozadi, iza kočijaškog sedišta, na jednom sanduku, ležao je Sejm Hajens.

— Morate ga sakriti ovde kod vas na farmi, dok ne dođem po njega...

Edvard Hartman priđe kolima i pruži čoveku, koga je još pre krat-

kog vremena pustio da ode i koji ga zato nepoverljivo gledaše, obe ruke.

— Sejme, oprosti mi, dođi...!

●

Cimbalist odveze Vajata i Doka natrag u grad.

Kada je ušao u kancelariju sretne šerifa koji mu je uzbuđeno jurio u susret.

— Gde je ključ od hodnika prema zatvorskim ćelijama? Nestao je.

Vajat Erp ga izvadi iz džepa. Ovde, mister Volverhemp. Šta ste hteli u zatvoru? Jeste li hteli sami sebe da zatvorite u jednu ćeliju? Još pre rasprave?

Volverhemp se strese od straha.

— Šta... to treba da znači?

— Razmislite! Ako baš nemate nečistu savest, onda je sve u redu. Ali ako...

Šerif napusti kancelariju. Nije se ni vratio po stari orman sa svojim prljavim košuljama. Stanovao je tu blizu kod udovice Kolins. Spakovao je svoje sitne stvarčice, zavio u jedno ćebe, izvukao svoje kljuse iz staje i osedlao ga, želeći da se iskrade na dvorište, ne bi li se izgubio u sporednoj ulici, kad ga na mestu prikova oštri glas Doka Holideja.

— Helou, šerife, zar već počinje? Onda s moje strane pozdravite vašeg gazdu. I recite njegovoj kćeri neka legne na trbuh, ako joj ona ogrebotina na leđima smeta po noći...

Volverhemp nešto proguta. Onda htede da produži.

Ali začuje napinjanje oroza, pa zastade kao ukopan i polako okrene glavu.

Kockar mu se cinički smeškao u lice:

— Još jednu malenkost, stari. Tu zvezdu ostavite ovde. Mister Astoru sigurno neće trebati na ranču...

●

Tačno u jedanaest sati otvorena je rasprava u gradskoj većnici. Frederik Astor nije došao.

Ali je poslao svoju telesnu gardu.

Kad je Liptin hteo pored maršala da uđe u staju, ovaj ga zadrža.

— Dosta dugo vas nije bilo druškane!

Liptin htede da se povuče.

Vajat ga grubo zgrabi za rame i gurnu napred.

A onda dođoše građani koji su hteli izbliza da vide, po njihovom mišljenju, neravnopravnu borbu, pa im nije izmaklo vojno pojačanje koje je još do ovog časa u Astorovom „Sanšajn" baru ispiralo grlo.

Onda je stiglo još jedno pojačanje. Trinaest ljudi, mršave prljave spodobe u zimskoj odeći. Banditi, jedan kao i drugi, ne trenuvši očima, zauzeše mesta u prvome redu, odgurnuše građane, pa čak i starog majora, koji je takođe uskratio svoju pomoć maršalu.

Vajat Erp ostade da stoji na vratima.

Astorove ljude je malo uznemirilo što nigde nisu videli onog drugog — Doka Holideja.

Onda sudija sa tri udarca svog malog srebrnog čekića otvori raspravu.

— Ovde ćemo protiv...

Prekine ga gromovit prasak.

Dva crnca gurnu vrata.

I tada dođe on — Frederik Astor. Došao je u dvoranu obučen kao vladar, otišao do sredine i spustio se na plišanu stolicu, koju mu je revnosno podmetnuo Džek Flanagan, čije je lice još uvek bilo modro i natečeno od batina.

— Počnite, Tvist! — naredi Astor zapovednički, izvukavši iz džepa dugu virdžinija cigaru, a zapali mu je Persi Krejk, koji se postavio iza njega.

— Pa počnite već jednom, Tviste — ponovi rančer.

Na to maršal digne ruku i priđe sudijinom stolu.

— Dozvolite, vaša milosti!

Munjevito se okrene, istrgne Astoru cigaru iz usta i zgazi je na podu.

— Svaki građanin Unije zna da je za vreme sudskih rasprava zabranjeno pušenje. No, čini mi se da još uvek ima ljudi koji tek treba da postanu građani. Molim, izvolite vaša milosti!

Sudija je sve to sa strahom promatrao, širom otvorenih očiju.

Šta li će se sada dogoditi? Ta Astorova garda i momci iz pojačanja, ti će eksplodirati.

Ali se ne dogodi ništa i sudija progovori:

— Treba ovde da povedemo raspravu protiv čoveka, koji je pre pet godina sa ovog istog mesta osuđen na pet godina prisilnog rada, jer je na raskršću starog poštanskog puta prema Ketl Kriku, u praskozorje sedmog januara, navodno ubio šerifovog pomoćnika Džoisa Andersona...

— Ubio!

Bio je to Astor, koji je ubacio tu primedbu pretećim glasom.

— Mister Astor — reče oblasni sudija i nakašlja se nervozno. — Moram vas zamoliti da ne pravite upadice. Dakle...

Na to zaurla His, koji je kroz sredinu krenuo dva koraka napred, kraj svog gospodara;

— Zašto se tu raspravlja? Pa ubica je kidnuo.

— Pobegao?!

Izgledalo je da je uzvik došao iz dvadeset, trideset grla.

— Sudijo! — nadglasa Astor galamu. — Zahtevam da privedete ubicu!

Zadovoljno trljajući ruke, sedeo je moćni čovek u svojoj fotelji i dobacivao čoveku iz Misurija zlobne poglede.

Sada će konačno dobiti šamar, taj omrznuti Erp.

Ali Vajat, koji je opet zauzeo svoje mesto kraj vrata, samo pogleda sudiju.

— Mister Erp! — reče ovaj drhtavim glasom.

— Izvolite vaša milosti?

— Čuli ste šta je rekao mister Astor.

— Čuo sam primedbu Frederika Astora, koju je stavio uprkos vašoj zabrani.

— Pa — kašljucao je Tvist — kako je to s tim Semjuelom Hajensom?

— Treba li da bude priveden?

Na to Astor skoči kao mladić i prodere se podrugljivo:

— Da, Erpe! Dobro ste čuli: treba da se privede. Dakle...

Vajat odmeri rančera prezirnim pogledom.

— Kako je šerif Glinvud Springsa predao zvezdu i sakrio se pod skute svoga gazde, to sam prisiljen da ja preuzmem njegovu dužnost.

On otvori vrata i Dok Holidej uvede Sejma Hajensa.

Iz desetak grla začu se krik iznenađenja.

— Vaša milosti, nekolicina bandita ga je otela iz zatvora i zaključala u šupu iza Astorove banke.

Nakon što se sleglo zaprepašćenje, koje je izazvao ovaj preokret, sudija pozove maršala da ga izvesti šta je saznao o smrti zatvorskog stražara i šta je novo otkrio o smrti pomoćnika šerifa Džoisa Andersona.

— Neko drugi je ubio pomoćnika šerifa Andersona — završi svoje izlaganje maršal.

— Ko? — rugao se bučno Astor.

Vajat okrete glavu.

— Nadzornik vašeg ranča, mister Astor.

Rančer zinu a šiljata adamova jabučica skakala mu je gore dole po grlu.

— Laž! To je izmislio da spase Hajensov vrat. Vaša milosti, zahtevam...

Vajat Erp prekide Frederika Astora:

— To ću i dokazati.

Opet se otvore vrata većnice i Dok Holidej, uz zaprepašćenje prisutnih, uvede u dvoranu razrokog nadzornika Ritklifa.

Astor, koji je najpre sedeo kao oduzet, skoči.

— Protestujem! To je dogovorena igra!

— Mir! — zagrmi maršal.

Astor se okrete.

— Ljudi, tražim...

I već ga je Vajat Erp zgrabio za mišicu i povukao k sebi.

— Nikakva uplivisanja, Frederiče Astore! Tu smo pred sudom. A i vaše pojačanje tu, u prvom redu, ne može promeniti činjenice. Ja sam pozvao četu konjanika u cilju zaštite suda! Ovde ima da vlada mir i red, Astore! I ako taj mir još samo jednom poremetite, snosićete posledice. Vaša milosti, možemo da nastavimo.

Četa konjanika! Onda je ipak bilo istina što mu je Grisi poručio. Taj vražji Erp je bacio na terazije kod guvernera sav svoj ugled!

Konjica! Prokletstvo!

Astor se teško spusti na stolicu.

„Samo da sam poslušao Juditu", mislio je, „a molila me je sklopljenih ruku".

— Oče, doneće ti novi poraz!

Kako ga je mrzeo, toga Vajat Erpa!

Do đavola, zar nije postojalo neko sredstvo da se taj čovek slomi?

A onaj drugi, gde li je taj opet? Ta dvojica su kao dve sablasti.

Vajat Erp iznese sudu svoju optužbu protiv nadzornika.

— Bili Ritklif — reče sudija tihim glasom — čuli ste optužbu koja je iznesena protiv vas.

Ritklif ne diže pogled.

— Da.

— Imate li šta da kažete?

Na veliko zaprepašćenje svih prisutnih, kauboj odgovori:

— Ne!

— Osećate li se krivim?

— Bili! — zaurla Astor.

— Mister Astor! — opomene ga Tvist gromoglasno, što niko od njega ne bi očekivao.

Astor se podiže.

— Vaša milosti — istisne promuklo — nalazim da je na moga čoveka vršen pritisak i da treba da se upozna kako ovde ne mora da izjavi baš ništa što bi ga moglo teretiti...

— Vi mu niste branilac — prekine ga metalni glas čoveka iz Mi-

surija. — Sedite, Frederiče Astore, inače ću vas izbaciti.

Izbaciti! odzvanjalo je u glavi despota, vičnog zapovedanju. Hoće da me izbaci! A potpuno je sigurno da će to i učiniti. Pa makar i morao to lično da uradi.

Kroz tišinu, koja je nastala, muklo su odzvanjale reči Astorovog nadzornika:

— Ja sam to učinio jer — jer mi je uzeo nju, onu ženu koju sam voleo...

●

Bilo je gotovo.

Ni moćni Frederik Astor nije mogao tu ništa da promeni.

Prvi je napustio dvoranu modro crvena lica.

Njegova dva crnca ga odvezoše na ranč.

Onda u dvoranu dođe Dok Holidej.

— Maršale, momke u plavim bluzama sam poslao iz grada. Neka se zadrže u blizini, ako ih još budete trebali.

— U redu — reče maršal.

Veliki je blef upalio.

Sasvim je bilo sigurno da ni jedan momak iz Astorovog pojačanja neće imati volju da napusti grad idući prema zapadu, možda s željom da se osvedoči da se zbilja radilo o celoj četi.

Bili Ritklif, čovek iz Ketl Krika, osuđen je zbog ubistva na doživotnu robiju sa prisilnim radom. Mesto izdržavanja kazne: zatvor Lejkvud kod Denvera.

Bivši kažnjenik, koji se vratio iz toga pakla u kome je nevin čamio pet godina, oslobođen je optužbe.

Slaba uteha. Ali ipak uteha.

Bez reči je napustio dvoranu. Samo se na vratima zaustavio kraj maršala i podigao prema njemu svoje, sa stotinu bora izbrazdano lice.

Nije mogao da govori.

Samo pruži čoveku iz Misurija svoju žuljevitu ruku.

I Dok Holidej, koji je stajao tu, takođe mu steže ruku.

Onda ode.

Građani Glinvud Springsa, koji su se tako surovo poneli prema svom sinu, videše kako je još istog sata odjahao prema zapadu.

I Vajat Erp i Dok Holidej su osedlali svoje konje. Kad su se uputili prema brdima, koja zatvaraju dolinu prema jugu i stigli na prvu visoravan, Dok Holidej zaustavi svog šarca i okrene se u sedlu.

— Đavo da ga nosi, kako to ovi ljudi otežavaju čoveku da njihov grad i dalje smatra lepim...

Sigurno nije slutio ni on, a ni njegov pratilac, da će uskoro opet videti Garfild Kaunti a i Glinvud Springs.

Borba protiv veleposednika i njihove vlasti na toj visoravni morala je da se vodi i dalje.

KRAJ

Obaveštavamo čitaoce da od do sada izašlih brojeva „VIKEND ROMANA" iz serije „VAJAT ERP", raspolažemo sa sledećim brojevima:

9. JAHAČ SA ZVEZDASTIM MAMUZAMA
14. ŠERIF IZ DODŽ SITIJA
16. OLUJA NAD SIMERONOM
17. ČOVEK S BIČEM
18. VUKOVI IZ KOLORADA
19. STARI GONIČ
20. INDIJANSKO SEDLO
21. HITAC IZ ZASEDE
22. AJDAHO KID
23. LEDENI VETAR MONTANE
24. KRALJ STOČARA
25. DŽIMIJEVA BANDA
26. CRNI DŽO
27. USPAVANI PAKAO
28. OPASNA BRAĆA
29. DRVO ZA VEŠANJE
30. TEROR U BLAFU
31. ZAVEJANI TRAGOVI
32. MELEZ
33. MOMCI SA RIVER RANČA
34. ATLANTIK ŠITI
35. STRELAC IZ KOLORADA
36. TEKSAŠKA KRV
37. GRAD UPLAŠENIH
38. ŠERIF IZ FARLEJA
39. LOVAC NA MUSTANGE
40. KAMP DRVOSEČA
41. NOĆ U SIJUKS SITIJU
42. KLANTONOVA BANDA
43. PREPAD U KLANCU
44. BITKA U LAMESI
45. ZAKON KOLTA
46. NA POGREŠNOM TRAGU
47. ZLATONOSNA REKA
48. KRVAVI SUDIJA
49. ŽUTI DŽIM
50. BEGUNAC IZ FORT VORTA
51. KOČIJA ZA SALINU
52. ŽIGOSANI
53. BRONKO BIL
54. KRISTAL PALAS
55. PUCNJI U TOMBSTONU
56. BANDIT U TOMBSTONU
57. OTMICA
58. OBRAČUN KOD O. K. KORALA
59. BITKA ZA RANČ
60. KARAVAN ZA NEVADU
61. METAK U LEĐA
62. TRAGOM UBICA
63. DRAGOCENI TOVAR
64. DVA PRAZNA SEDLA
65. OSVETNIČKI KOLT
66. DIMNI SIGNAL
67. PETI UBICA
68. MLADI ŠERIF
69. ŠENANDOA
70. SIERA ARKADA
71. UCENA

Navedene romane možete dobiti, ako uplatite na čekovni račun br. 657-1-255 NIP, FORUM, Novi Sad, 1 dinar po svesci do br. 57, a od br. 58 po 2 dinara po svesci

Pišite nam!

Odgovore
na vaša
pisma
naći ćete
u

PANORAMI

NOVO · NOVO · NOVO · NOVO · NOVO

Tužna devojka iz Beča

Velika nagradna igra !

PUT U SJEDINJENE DRŽAVE I VELIKI BROJ DRUGIH NAGRADA !

ČITAJTE SLEDEĆI ROMAN

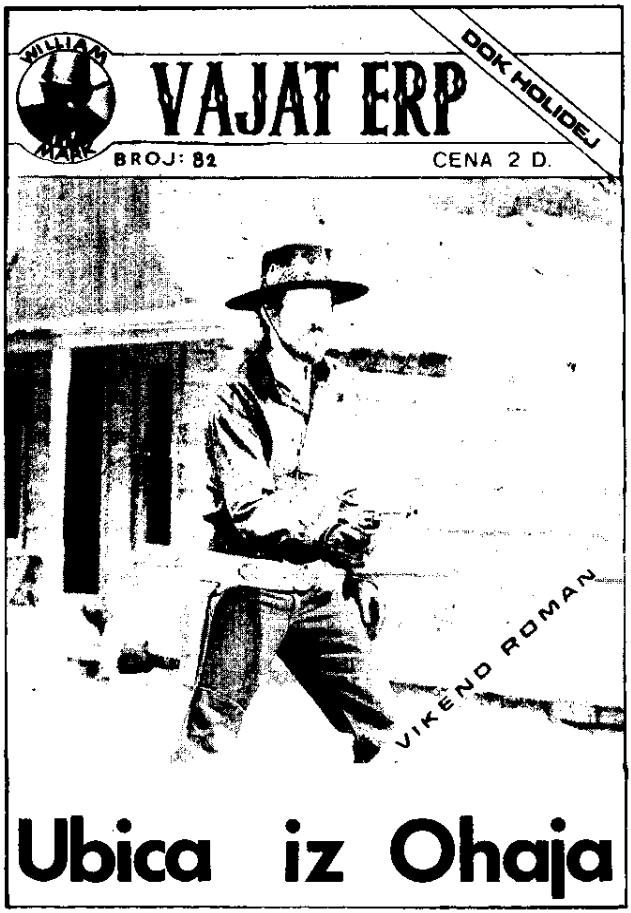

SVAKOG 1-og, 10-og i 20-og U MESECU NOVA SVESKA!

64 STRANE - 2 DINARA!

Izdaje i štampa NIP „FORUM", Novi Sad, Vojvode Mišića 1. Odgovorni urednik: SVETOZAR TOMIĆ. Kreacija i izbor: D. MILOSAVLJEVIĆ. Pretplata: na 3 meseca 18 dinara, na 6 meseci 36 dinara, na jednu godinu 72 dinara. Za inostranstvo cene su dvostruke. Uplatu vršiti na tekući račun 657-1-255 sa naznakom za „Vajat Erpa".
SEPTEMBAR 1970.